

Božanski sud

UVOD

Kada se suočimo s moralnom dekadencijom našeg vremena, biblijska tema o sudu postaje izrazito relevantna. Hoće li bezakonići ikada dobiti svoju zasluženu platu? Hoće li se masovne ubice ili današnje serijske ubice ikada suočiti s licem pravde? Uzimajući u obzir ograničenost ljudske pravde, hoće li ikada doći do potpunog, pravednog i sveobuhvatnog suđenja na kojemu će doći do izražaja svi aspekti i sve strane? Mnogi danas postavljaju ova i mnoga druga slična pitanja i dobro je da ih postavljaju.

Biblija se isto toliko naširoko bavi sudom kao i spasenjem. Te dvije teme, sud i spasenje, međusobno se isprepliću kao niti od Postanja pa sve do Otkrivenja. To se događa zato što sud i spasenje osvjetljavaju milost i pravednost, dvije međusobno povezane karakteristike božanske prirode. Upravo zato se sud i spasenje ne mogu i ne smiju razdvajati, jer bi inače izgubili svoju sveobuhvatnost i ne bi se više uzajamno nadopunjavali.

Sud zaslužuje našu posebnu pažnju, jer se bez njega ne bi mogla pravilno shvatiti važna pitanja kao što su: (a) božanska pravednost u nepravednom svijetu (teodiceja), (b) odmazda za učinjeno zlo, (c) patnje nevinih, (d) razrješenje sukoba između dobra i zla, (e) kraj grijeha i patnji. Ali iznad svega, konačni sud će doneti opravdanje Stvoritelju – Njegovom karakteru, zakonu i vladavini – u mislima svih stvorenih bića, bilo odanih, bilo pobunjenih, i obezbijediti vječnu sigurnost i mir u cijelom svemiru. Upravo zato je sud u Bibliji opisan u sklopu „vječnog jevanđelja“ (Otkrivenje 14:6,7).

I. RJEČNIK SUDA

Poseban sudski rječnik Biblije je vrlo bogat i raznovrstan. Međutim, ona na mnogo mjesta govori o sudu ne služeći se tipičnom sudskom terminologijom. Ipak, smatramo da bi bilo vrlo korisno pozabaviti se sudskom terminologijom Starog i Novog saveza.

A. Rječnik suda u Starom savezu

1. Hebrejski korijen *špt* i izvedenice

Jevrejski korijen *špt* pojavljuje se ukupno 642 puta u Starom savezu i imeničkom i glagolskom obliku. Odnosi se na akciju kojom se obnavlja neki poremećeni ili ugroženi odnos.

Hebrejska riječ *šopet* pojavljuje se 58 puta i odnosi se na osobu koja ustanovljava krivicu ili nevinost optuženoga i koja posle toga izriče presudu u njegovu korist ili na njegovu štetu (5. Mojsijeva 1:16; 1. Samuelova 7:15-17). Međutim, taj sudija je istovremeno pomoćnik, spasitelj ili izbavitelj (Sudije 3:9,15; 2. Kraljevima 13:5; Isaija 19:20; Nehemija 9:27). Cilj sudije je da uspostavi blagostanje i mir (hebrejski *šalom*). Suđenje osigurava oslobođenje, opravdanje i spasenje, ili osudu i kaznu.

Imenica suđenje ili pravda (hebrejski *mišpat*) pojavljuje se 424 puta. Među njenim različitim značenjima sledeća su važna: (1) sudijska odluka (oko 200 puta; 1. Kraljevima 20:40); (2) sudski slučaj (Isaija 3:14); (3) autoritet, pravo ili pravda kao ljudska aktivnost (Psalam 106:3; Izreke 12:5); i posebno (4) kao božanski atribut (5. Mojsijeva 1:17; 32:4; Psalam 119:149). Bog izvršava presude (množina *šepatim*) protiv egipatskih bogova i prvjenaca (2. Mojsijeva 12:12; 4. Mojsijeva 33:4) izbavljajući Izraela „mišicom podignutom i sudovima velikim“ (2. Mojsijeva 6:6).

I Izrael je iskusio božanske sudove (Ezekijel 5:10,15). Bog ih može izvršiti vojnim sredstvima (mač, Isaija 3:25; Jeremija 9:16) ili putem prirodnih katastrofa kao u Ezekijelu 14:21: „mač, glad,

opasne zvijeri i pošast!“ Nevjerni, buntovni Izrael, koji je prekršio savez s Bogom, iskusio je kaznene sudove na isti način na koji je Bog izlivao svoje sudove na neznabožačke narode, kao što je Moab (Ezekijel 25:11) ili Egipat (Ezekijel 30:19). Ipak, ostatak će se izbaviti i Gospod će ga obnoviti (Amos 9:11-15). Taj vjerni ostatak biće zaštićen od svojih neprijatelja i tlačitelja moćnom rukom sve-mogućeg Boga, koji će izliti svoje sudove na one „koji ih preziru“ (Ezekijel 28:26).

Glagolski oblik hebrejskog korijena *špt* – “suditi“, često izra-žava misao o presuđivanju između dvije osobe (1. Mojsijeva 16:5) ili dvije grupe ljudi (Sudije 11:27), čiji je međusobni odnos bio poremećen. Među njima, dakle, dolazi do pomirenja i do uspostavljanja mira (hebrejski *šalom*) djelovanjem suda treće osobe.

Sudijska aktivnost može biti završena donošenjem negativne odluke, osude (Ezekijel 23:45) ili pozitivne presude, oslobađanja odnosno opravdanja optuženoga (Psalam 10:18) sa Bogom kao subjektom (Isaija 11:4; Psalam 82:3) i s narodom kao subjektom. Ovo je prikazano u 5. Mojsijevoj 25:1. riječima: „Ako među lju-dima nastane spor pa dođu na sud, neka im se sudi. Onaj ko je pravedan neka bude proglašen pravednim, a onaj ko je zao neka bude proglašen zlim.“

Potlačeni uzvikuju „neka mi se sudi“ ili „neka budem oprav-dan“ (Psalam 7:8; 35:24; 43:1). Molba je upućena Gospodu, koji je pozvan da „sudi“ ili da „opravda“ potlačenoga i od kojega se očekuje da spase i izbavi. Samo Bog može da donese pravedan sud i izvrši konačno opravdanje.

Na temelju raznovrsne upotrebe hebrejskog korijena *špt* postaje jasno da u ljudskim i božanskim sudijskim aktivnostima dvostruki aspekt osude-kazne ili opravdanja-izbavljenja ima ključnu ulogu. Različiti oblici korijena *špt* se mogu upotrijebiti i u negativnom i u pozitivnom smislu. Pojam sud nije negativan sam po sebi.

2. Hebrejski korijen *din* i izvedenice

Iako je osnovno značenje ovog pojma „suditi“, *din* u užem smislu izražava autoritativnu, obaveznu presudu u pravnom slučaju. Često se glagolski oblici *din* pojavljuju u paralelizmima zajedno sa oblicima glagola *špt* (Psalam 9:8,9; 140:13,12; Izreke 31:9; Isaija 10:2), ukazujući da imaju usko povezano značenje.

Gospod će „suditi (*špt* – izbaviti) svome narodu“ (5. Mojsijeva 32:36) i „suditi narodima“ (Psalam 7:9,8), dolazeći da ih izbavi, da ih rastereti. Mesijanski kralj će „suditi narodu tvojemu po pravdu“ (Psalam 72:2). Sa druge, negativne strane, On će „suditi narodu kojemu će (Izrael) služiti“ (1. Mojsijeva 15:14) i On će „doći na sud“ (Isaija 3:14) sa starješinama Izraela koje su činile nepravdu.

Hebrejska imenica *din* (pojavljuje se 19 puta) ima značenje „zakonsko pravo“ (5. Mojsijeva 17:8; Jeremija 5:28; Psalam 9:4,5; Izreke 29:7) i „sudska parnica“ ili „slučaj“ (Jov 35:14; Estera 1:13). Ona se može odnositi i na „osudu“ ili „presudu“ (Psalam 76:8,9) koju Bog izriče sa Neba.

Imenica *dajjan* – sudija ili zaštitnik, pojavljuje se u 1. Samuelovoj 24:15. i u Psalmu 68:5,6. kao oznaka božanstva. Bog je sudija. Danilovo ime, utemeljeno na pojmu *din*, znači „Bog je moj sudija“.

Aramejska imenica *din* pripisana je i Kralju Neba u Danilu 4:37,34, sa značenjem „sudija“ Ista imenica je upotrijebljena i prilikom opisivanja prizora nebeskog suda u Danilu 7 u smislu „sudijska dvorana“ (Danilo 7:10) i „presuda“ svetima koju izriče Sve-mogući (Danilo 7:22).

3. Hebrejski korijen *rib* i izvedenice

Osnovno značenje pojma *rib* je „raspravljati, sukobljavati se, svađati se, prepirati se“ (1. Mojsijeva 26:20-22; 4. Mojsijeva 20:3; 5. Mojsijeva 33:7,8), ili „voditi sudski spor, započeti sudsku parnicu“ (Isaija 3:13; Jeremija 2:9; Osija 4:4; Psalam 74:22).

Imenica *rib* (62 puta) odnosi se na raspravu među pojedincima

ili grupama (1. Mojsijeva 13:7; 5. Mojsijeva 25:1; Isaija 58:4). Međutim, od najvećeg interesa je njena upotreba u smislu „savezne sudske parnice“ (Psalam 35:23). Bog je opisan kao Biće koje dolazi da pruži pravnu pomoć pojedincu ili grupi (1. Samuelova 25:39; 2. Samuelova 22:44; Psalam 35:1,23; Plač 3:58). Gospod učestvuje u sukobu – sudskoj parnici – protiv naroda (Jeremija 25:31; 51:36). On učestvuje i u saveznoj „sudskoj parnici“ protiv svog naroda Izraela (Osija 4:1; Mihej 6:2; Jeremija 2:9), ali se i bori za njega (Jeremija 50:34; 51:36). Gospod je i sudija i branitelj; On istovremeno preuzima uloge tužitelja i branitelja.

B. Sudski rječnik u Novom savezu

Grčki koine jezik u Novom savezu upotrebljava niz riječi da izrazi različite ideje o sudu. Njihovo tačno značenje zavisi isto toliko od konteksta koliko i od same riječi.

1. Pojmovna grupa *krino*

Grčki glagol *krino* – u značenju odvojiti, razlikovati, razlučiti, podijeliti, ocijeniti – upotrebljava se kao tehnički pravni termin u ljudskim sudskim poslovima u značenju suditi, donijeti odluku u sporu, ili iznijeti pred sud (na primjer, Luka 19:22; Jovan 7:51; Djela 25:9,10). Upotrebljava se i u slučajevima suđenja u kojima učestvuju Hrist ili Otac (Jovan 5:30; 8:16; 1. Korinćanima 5:13; 2. Timoteju 4:1; Jakov 2:12; 1. Petrova 4:5; Otkrivenje 6:10).

Značenje „osuditi“, ili „kazniti“ ponekad više odgovara nego „suditi“. Na primjer, Otac nije poslao svoga Sina da „osudi“ svijet, umjesto da sudi svijetu (Jovan 3:17,18). Oni koji poznaju zakon biće „osuđeni“ po zakonu, umjesto da im bude suđeno po zakonu (Rimljanima 2:12) „Gospod će suditi (bolje kazniti) svome narodu!“ (Jevrejima 10:30)

2. Imenica *krisis*

Ova imenica se prevodi riječima kao što su „sud“, „osuda“, „kazna“. Njome se najčešće izražava negativna odluka, u smislu

„osuda“ i „kazna“ koja iz nje proizlazi. U tekstu u 2. Petrovoj 2:4,11 pojam *krisis* je upotrijebljen u smislu osude koja donosi kaznu. „Dan suda“ je dan kada će nebeski Sudija izreći osudu, kaznu (2. Petrova 2:9).

Jevanđelje po Jovanu sadrži niz riječi kojima Isus opisuje sud u sadašnjosti. Jovan 12:31 govori o sudu nad Sotonom: „Sada je suđenje (krisis) ovome svijetu. Sada će vladar ovog svijeta biti izbačen.“ U Jovanu 16:11 Isus kaže da će Utješitelj ukoriti svijet za „osudu, jer je vođa ovog svijeta osuđen“ – „što je bio kažnjen“.

Sud nad Sotonom se odnosi na ograničavanje područja njegovog uticaja. Njegova kazna je ograničavanje njegove aktivnosti na ovaj svijet, koji „leži u zlu“ (1. Jovanova 5:19).

Po Isusovom učenju oni koji stoje u Njemu imaju vječni život već sada: „Ko vjeruje Sina ima život vječni!“ (Jovan 3:36) Vjernici koji već sada imaju vječni život će ipak umrijeti, ali će ih Isus podići „u poslednji dan“ (Jovan 6:40). Oni će se ipak pojaviti na sudu, iako nisu pod osudom. Jovan 5:24 objašnjava: „Zaista, zaista, kažem vam, ko sluša moju riječ i vjeruje onome koji me je poslao, ima vječni život i ne dolazi na sud, nego je prešao iz smrti u život.“ Ove Isusove riječi ne znače da nema nikakvog suda za vjernike. Tekst u Jovanu 5:24 je integralni dio svoga konteksta: Jovan 5:19-30! Taj kontekst pokazuje da je Otac „sav sud (krisis) dao sinu“ (Jovan 5:22), i time otkriva da sadašnji sud ne ukida sud u budućnosti.

Uslovi pod kojima se stiče vječni život sada su slušanje Isusovih riječi i vjerovanje da ga je Otac poslao (Jovan 5:24). Oba pojma se nalaze u participu prezenta aktiva, što ukazuje da vjernici treba trajno da budu u stanju slušanja i vjerovanja da bi vječni život postao trajna stvarnost u njihovom iskustvu. Vječni život nije stanje koje se nikada ne može izgubiti, već je to stvarnost vjere u sadašnjosti jedino za one koji ostanu u Hristu. Za vjernika koji otpadne, vječni život je izgubljen i sud će odrediti njegovu

sudbinu.

Vjernik koji ostane vjeran Bogu „ne dolazi na sud (krisis)“ što znači „pod osudu“, „pod kaznu“. Prema tome, vjernik neće biti osuđen, neće biti kažnjen.

Jovan 3:19 kaže da je „sud (krisis) u ovome: svjetlost je došla u svijet, ali ljudi su voljeli tamu, a ne svjetlost, jer su im djela bila zla.“ Ovdje se stavlja jasan naglasak na odvajanje, na podjelu. Ljudi koji se suoče sa Hristom, razdvajaju se na Njegove sledbenike (ljubitelje svjetlosti) i Njegove protivnike (ljubitelje tame). U život onih koji se sreću s Njime Isus unosi „krisis“, koja ih prisiljava da se odluče za Njega ili protiv Njega. Oni koji se odluče za Njega neće morati da se suoče s budućom osudom, kaznom, na posljednjem sudu, ali će oni koji ga odbace u to vrijeme morati da iskuse i osudu i kaznu.

3. Imenica *krima*

Iako se pojam *krima* tradicionalno prevodi riječju sud, često dobija konotaciju „odluka“ ili „sudska presuda“. *Krima* se često upotrebljava u nepovoljnom smislu, kao osuda koja je posledica negativne odluke na Božjem sudu (2. Petrova 2:3; Juda 1:4; Otkrivenje 17:1). Ovo značenje je prikladno u jednom broju slučajeva kada se odluka suda zaista pokazala kao negativna (Marko 12:40; Rimljanima 13:2; Galatima 5:10; 1. Timoteju 5:12; Jakov 3:1).

U nekim kontekstima i pozitivni i negativni aspekti su prisutni u pojmu *krima*. Tako se, na primjer, izriče božanska presuda u korist svetih, a protiv Vavilona (Otkrivenje 18:20). U tom tekstu pojam *krima* jasno obuhvata sud sa Božjom odlukom u korist Njegovih odanih sledbenika i protiv Vavilona.

Kontekst Otkrivenja 20:4 pokazuje da pojam *krima* mora da znači sud. Na milenijalnom sudu pojam je upotrijebljen da označi aktivnosti svetih, koji su sada opravdani i sjede na prijestolima, i koji zasjedaju kao sudsko veće i imaju vlast da sude zlima. Od njih se očekuje da izreknu negativnu presudu (zapazite sličnu sliku u

Danilu 7:10,22 kada Bog sjedi, a sveti izlaze na sud!). Ova imenica izgleda da je ovdje upotrijebljena zbog svoje tipično negativne konotacije o osudi i kazni (Otkrivenje 17:1; 18:20). Ovo djelo suda spominje i apostol Pavle: „Zar ne znate da će sveti suditi svijetu?... Zar ne znate da ćemo suditi anđelima?“ (1. Korinćanima 6:2,3) Ovo djelo obuhvata pažljivu istragu na nebu, ispitivanje izvještaja o zlima (Otkrivenje 20:12-15) i odmjeravanje kazne.

4. Imenica *krites*

Ova imenica se prevodi kao „sudija“, bilo da se radi o ljudskim bićima (Matej 5:25; Luka 18:2,6; Djela 24:10) ili o Bogu. U Jevrejima 12:23. govori se o „Bogu, koji je sudija svima“. Jakov 4:12 piše o Bogu kao o sudiji: „koji može da spase i da pogubi!“ Hrist je opisan kao „pravedni sudija“ (2. Timoteju 4:8), kojeg je „Bog postavio za sudiju živima i mrtvima“ (Djela 10:42) i kao „sudija koji stoji pred vratima“ (Jakov 5:9).

II. BOŽANSKI SUD U OKVIRU PROCESA ISTORIJE

Zašto je sud neophodan u procesu istorije, a ne samo na kraju vremena? Šta zahtijeva takav sud? Zar nam Božja ljubav ne bi bila dovoljna? Hoće li božanska ljubav nadglasati božanski sud?

A. Božanski sud i Njegova blagodat u Postanju

Od samog početka Biblije zapaža se izrazita veza između grijeha, suda i blagodati. Ova povezanost nije prisutna samo u 1. Mojsijevoj, već se zapaža i u istorijskim knjigama Staroga saveza. Ona ima važnu ulogu u proročkim spisima i u drugim djelovima Svetog pisma.

1. Grijeh, pad, božanski sud i blagodat

Kušač je uspio da unese grijeh u svijet, mijenjajući tako i čovječanstvo i sam svijet. Bog se odmah pojavio na poprištu i uputio svoj božanski poziv: „Adame, gdje si?“ (1. Mojsijeva 3:9)

Ovaj poziv se ne bi smio shvatiti kao osuda, već kao poziv čovjeku da se vrati Bogu i da okrene leđa Sotoni i ropskim okovima koje je grijeh donio na svijet. Stvoritelj se predstavio kao Spasitelj svojim pozivom koji nudi blagodat. Milostivi Stvoritelj je i sudija. Njegova sudijska aktivnost je obuhvatila proklinjanje zmiје (1. Mojsijeva 3:14). Tim aktom Bog je izrekao i izvršio presudu. Zatim je izrekao presudu Evi (1. Mojsijeva 3:16) i Adamu (1. Mojsijeva 3:17-19).

U početku ljudske istorije uspostavljen je odnos između grijeha, suda i blagodati koji će obilježavati cijelu Bibliju. Pošto je objavio prvo mesijansko obećanje i time uspostavio neprijateljstvo između zmiје i žene, pošto je obećao da će Sjeme ženino zdrobiti glavu zmiји (1. Mojsijeva 3:15), Bog je izrekao sud nad ženom. Sud se odnosio na patnje prilikom rađanja djece i na zavisnost od muža (1. Mojsijeva 3:16). Svrha ovog suda je bila da se zaliječe rane i obuzda zlo, da se otkrije božanska blagodat. Trebalo je da se ponovo uspostave poremećeni odnosi, da se sačuva veza između muža i žene i da se uspostavi novi odnos čovjeka sa Stvoriteljem i Spasiteljem. Osim toga, trebalo je da se obuzda širenje grijeha i pokvarenosti.

I sud nad Adamom bio je slične prirode, liječenje rana i obuzdavanje zla. Trebalo je da Adam teško radi i da u znoju lica svojega pribavlja hranu (1. Mojsijeva 3:19). I to je bio dio Božjeg šireg plana spasenja kojim će se obuzdati uticaj grijeha. Trebalo je da rad bude koristan protivotrov za liječenje lakoumne lijenosti, da čovjeku pruži sreću i radost zbog postignutih radnih uspjeha.

Ovdje se srećemo sa nekoliko osnovnih elemenata biblijskog shvatanja suda: (1) Sud treba da liječi i obuzdava zlo. Bog zadržava kontrolu nad grijehom, propisujući novi poredak, uspostavljajući nove odnose i obuzdavajući širenje grijeha. (2) Grijeh je neposlušnost Božjem izričitom nalogu, koji je bio izrečen da bi se prvi par spriječio da učini zlo i da donese bijedu sebi i cijelom svijetu;

prema tome, grijeh je nepoštovanje Božje volje izražene u Njegovom zakonu. (3) Obnoviteljski aspekt suda (kada je prisutan) treba da donese obnovljenje i vraćanje u prvobitno stanje sklada s Božjom voljom; on treba da omogući obuzdavanje grijeha i da pomogne čovjeku da ostane odan svom Stvoritelju i Otkupitelju.

2. Grijeh, božanski sud i blagodat prema Kainu

Izvještaj o Kainu i Abelu opisuje kako je grijeh poprimio nove dimenzije. Pod uticajem grijeha, Kain je ubio svoga brata posle sukoba oko pravog oblika bogoslužnja (1. Mojsijeva 4:1-16). Bog se neposredno suočio s Kainom, postavljajući mu dva pitanja: „Zašto si se razgnevio?“ (1. Mojsijeva 4:6) i „Gdje ti je brat Abel?“ (1. Mojsijeva 4:9) Bog je izrekao svoj sud nad Kainom (1. Mojsijeva 4:10-12) i on je otišao „otišao od Gospodnjeg lica i nastanio se istočno od Edena u zemlji Nod“ (1. Mojsijeva 4:16).

Redosled događaja u izvještaju o Kainu i Abelu ovako bi se mogao sažeti: ljudski grijeh (1. Mojsijeva 4:3-8), božanska intervencija sudom (1. Mojsijeva 4:9-12), blagodat oproštenja ukazana čovjeku radi njegove zaštite (1. Mojsijeva 4:13-15), kazna izrečena i izvršena (1. Mojsijeva 4:16). Jasno je vidljivo da Bog preuzima odlučujuću ulogu ne samo u suđenju i izvršavanju kazne, već i u pružanju milostive zaštite od budućih prijetnji.

Sud je po svemu sudeći istovremeno kazneni (retribucija) i spasavalački po svojoj prirodi; njime se obuzdava grijeh, ograničavaju rezultati kazne, i ukazuje zaštita Kainu od prijetnje pravila taliona: oko za oko i zub za zub (2. Mojsijeva 21:23)

3. Grijeh, božanski sud, i blagodat prema svijetu

Izvještaj o „sinovima Božjim“ (Setovci) koji su se ženili „kćerima čovječjim“ (Kainovci) u 1. Mojsijevoj 6:1-4 objašnjava kako je došlo do izopačenja ljudske prirode i sveopšteg Potopa, koji je označio kraj prepotopnog svijeta.

U vrijeme pravednog Noja Gospod je vidio „da čovjek čini veliko zlo na zemlji i da je svaka misao njegovog srca uvijek

usmjerena ka zlu.“ (1. Mojsijeva 6:5). „A zemlja se iskvarila u očima Božjim i napunila se nasiljem.“ (1. Mojsijeva 6:11) „Bog je pogledao zemlju i ona je bila iskvarena, jer je svako tijelo iskvarilo svoj put na zemlji.“ (1. Mojsijeva 6:12) Ova sveopšta pokvarenost odnosila se na ljudske misli i na njihova djela i pružila je Bogu moralni razlog da izrekne i izvrši kazneni (retributivni) sud u obliku uništavajućeg Potopa.

Moralna motivacija Biblije je jedinstvena u antičkom svijetu. Nijedna od priča o potopu, poznata na Bliskom Istoku, bilo sumerska ili akadaska, ne objavljuje moralnu motivaciju božanskog suda. Vanbiblijske priče o potopu govore o hirovitim božanstvima koja šalju potop bez ikakvog moralnog povoda koji bi opravdao tako surov postupak. Atrahazijski epski izvještaj kaže da su bogovi poslali potop zato što su ljudi svojim bučnim noćnim svetkovinama ometali bogove u zasluženom odmoru.

Biblijski izvještaj, sa druge strane, otkriva Boga koji izriče sud zbog neuporedivog širenja grijeha i krajnje moralne pokvarenosti čovječanstva. Božanski sud u izvještaju o Potopu pokazuje da je sud bio retributivan (kaznen) po svojoj prirodi, da je krivcima odmjerio kaznu prema zasluzi, utemeljenoj na njihovim zlim djelima. On takođe ukazuje da je sud imao i ograničavajući učinak, njime je obuzdan grijeh. Iako je Bog najavio uništenje života sa lica Zemlje (1. Mojsijeva 6:7,13), ipak je svoju namjeru milostivo otkrio da bi spasao one koji će se obratiti Njemu (1. Mojsijeva 6:14-22). Božanska kazna u biblijskom izvještaju u 1. Mojsijevoj knjizi nije ni neselektivna ni hirovita, kapriciozna.

I božanska blagodati se pokazala na djelu. Bio je objavljen period od 120 godina vremena milosti, u toku kojega se grešno čovječanstvo moglo obratiti Bogu i biti pošteđeno. Blagodati se pokazala i otvaranjem puta spasenja osuđenom svijetu: vjerni ostatak je izgradio brod spasenja i stavio ga na raspolaganje pokajnicima (1. Mojsijeva 6:17,18).

U izvještaju o Potopu ponovo se zapaža posebni redosled: (1) umnožavanje grijeha (1. Mojsijeva 6:1-5,11,12), (2) božansko objavljivanje kazne za grijeh (1. Mojsijeva 6:6,7,13), (3) blagodat oproštenja i spasenja (1. Mojsijeva 6:14-22; 7:1-5) i (4) kazna izvršena i vjerni ostatak spasen (1. Mojsijeva 7:1-8:22).

4. Grijeh, božanski sud i blagodat prema Sodomu i Gomoru

Izvještaj u 1. Mojsijevoj 19 ponovo otkriva međugru između suda i spasenja. On ponovo pokazuje da Bog djeluje neposredno, ne služeći se nikakvom ljudskom silom, da izrekne i izvrši svoje kaznene sudove nad gradovima u ravnici. Dva glasnika („anđela“) došla su u grad i Lot ih je pozvao da provedu noć u njegovom domu (1. Mojsijeva 19:1-3). Neki stanovnici grada željeli su da na strancima izvrše djela neprirodnog seksualnog nasilja (1. Mojsijeva 19:4-6). Ovo odvratno ponašanje prepunilo je čašu njihovog bezakonja i nebeski gosti objavljuju Lotu da zajedno s porodicom mora da napusti grad „da ne poginu zbog krivice ovog grada“ (1. Mojsijeva 19:15).

Završetak izvještaja bilježi da je Bog „zatro gradove u kojima Lot živio“ (1. Mojsijeva 19:29). Prema tekstu u 1. Mojsijevoj 19:24 „Gospod je na Sodom i Gomor pustio kišu od sumpora i vatre od Gospoda, s nebesa.“ Gospod je bio direktni i neposredni izvršilac uništenja pokvarenih gradova. On se poslužio elementima prirode da izvrši zaslužene kaznene sudove.

Ovdje, kao i prilikom sveopšteg Potopa, nema božanskog napuštanja gradova, nema prepuštanja ljudima da sami unište sebe. Sam Bog zaustavlja njihovu pokvarenost. On sam je sudija i zatirač zlih, dok je istovremeno i spasitelj vjernog ostatka. Sud, blagodat i spasenje se međusobno dopunjuju.

Sud, opisan u 1. Mojsijevoj, postavlja uzor i model za međusobni odnos između spasenja i suda u cijelom ostatku Svetog pisma. Savršeno djelo stvaranja se stalno nalazi pod uticajem

grijeha, koji nastavlja da raste i zauzima strahovite proporcije. Božanski sudovi su bili neophodni u različitim prelomnim trenucima ljudske historije. Stalno iznova božanska blagodat se pokazivala na djelu, upućujući ponovljene pozive grešnicima da se pokaju i vrate dobrom Bogu čija je namjera da spase sve one koji žele da budu spaseni. Na kretanje od nedozvoljenog jedenja ploda do ubistva, od bezobzirnog ubijanja do potpune pokvarenosti i nasilja sa neograničenim seksualnim nemoralom, Bog je odgovarao sudovima koji su bili primjereni svakom pojedinačnom slučaju. Božanski sudovi su spasonosni po namjeri za pokajane grešnike, kazneni po prirodi za one koji ostanu uporni, namijenjeni da ograniče rastenje grijeha.

Izvještaj pokazuje da Bog ostaje konačni i jedinstveni sudija. On je istovremeno pravedan i milosrdan sudija i Bog koji dijeli svoju blagodat ljudima. Božanska pravda nije odvojena od božanske blagodati i milosti. Adamu i Evi je bilo održano pravedno suđenje, ali je božanska blagodat odložila izvršenje smrtne kazne. Kain je progнан, ali je na njega stavljen znak božanske blagodati da bi ga zaštitio. Sveopšti Potop je uništio cjelokupni kopneni život, ali tek pošto je milosrdni Bog ponudio svoje spasenje svim pokajanim grešnicima. Božanski sudovi nisu nasumični, hiroviti ili samovoljni. Božanska pravda se primjenjuje na odgovarajući način i u ograničenoj mjeri. Blagodat i milost stoje na raspolaganju onima koji ih žele.

B. Grijeh, božanski sud i blagodat prema narodima i Izraelu

Biblija, a posebno Stari savez, sadrži mnoge tekstovi u kojima se narodi opisuju kao primaoci božanske blagodati. Ova tematika se prvo pojavljuje u odnosu prema Hanancima i neznabožackim narodima. Posle toga se tek raspravlja o pitanju božanskog postupanja u pravdi u blagodati sa starim Izraelom.

1. Božanski sud i blagodat prema Hanancima

U kontekstu Božjeg saveza sa Abramom Gospod je obećao da će se postarati za zemlju u kojoj će živjeti Abramovi potomci (1. Mojsijeva 12:7; 17:8). Stanovnici koji su naseljavali zemlji prije dolaska Izraelaca trebalo je da dobiju priliku da upoznaju pravoga Boga i da stanu na Njegovu stranu.

Abramovi potomci će pasti u ropstvo i biće „tlačeni četiri stotine godina“ (1. Mojsijeva 15:13). Posle toga, Bog će „suditi narodu kojemu će služiti“ (1. Mojsijeva 15:14). Bog je govorio o Egiptu kao o tlačitelju Izraela. I tada, „u četvrtom naraštaju“ (hebrejski *dor*, „životni vijek“), oni će se vratiti u Hanan, „jer prestupi Amoreja još nisu prevršili mjeru“ (1. Mojsijeva 15:16). Još vremena milosti i blagodati Bog je odvojio za stanovnike Hanana prije dolaska Izraelaca da bi mogli upoznati pravoga Boga i obratiti se Njemu.

Zajednički naziv „Amoreji“ u 1. Mojsijevoj 15:16 izgleda da se odnosi na sve narode i plemena koji su navedeni nešto kasnije u 1. Mojsijevoj 15:19-21. Ova ista plemena se pojavljuju i prilikom nabiranja stanovnika koje je Izrael izagnao kada je zauzeo Hanan (2. Mojsijeva 13:5; Jošua 3:10). Vanbiblijski izvori informacija o stanovnicima Hanana pokazuju karakter tih ljudi.

Hananci su održavali nemoralne običaje, posebno kao dio svojih vjerskih službi. Hananska religija je bila politeistička, sa Elom kao glavnim božanstvom i Balom kao najaktivnijim bogom. Atira je bila supruga boga Ela, a njen kultni simbol je bila Ašera. Supruga boga Bala je bila boginja Anat. Smrt boga Mota od ruke Anat opisana je najstrašnijim izrazima. Među žrtvama koje su Hananci prinostili svojim mnogobrojnim božanstvima bile su i ljudske, posebno dječje, prinošene bogu Molohu. Hramska prostitucija, praćena odvratnim nemoralnim običajima, predstavljala je dio kulta plodnosti Hanancima. Vračanje je bilo vrlo razvijeno.

U vrijeme Abrama Bog je proglasio da se čaša bezakonja Amoreja (Hananaca) još nije napunila (1. Mojsijeva 15:16). Još su

zasluživali vrijeme blagodat i probe, vrijeme dodatne milosti. I njima se morala pružiti prilika da upoznaju pravog Boga i da se obrate Njemu. Abram i njegovi potomci bili su stavljeni u njihovu sredinu da bi im pomogli da nađu Boga i pravi put spasenja.

Kratko vrijeme posle Izlaska iz Egipta, Izraelci su se suočili sa Amaličanima, potomcima Isava i njegove hetitske žene (1. Mojsijeva 36:2,10-12). Kod Refidima Amaličani su napali Izraelce (2. Mojsijeva 17:8-13) s leđa (5. Mojsijeva 25:17,18). Posebna napomena naglašava da se Amaličani nisu bojali Boga (5. Mojsijeva 25:18). Iako su preko svog pretka Isava morali saznati o pravome Bogu, iako su čuli šta je taj Bog učinio u Egiptu, iako su vidjeli kako se Njegova snaga pokazala prilikom Izlaska, izabrali su prkos. Odvratna izdaja Amaličana napunila je čašu njihovog bezakonja, i božanski kazneni sudovi su izrečeni nad njima: „Izbrisaću spomen na Amaličane pod nebesima!“ (2. Mojsijeva 17:14) Bog se poslužio Izraelcima da savlada Amaličane koji su napadali (2. Mojsijeva 17:6-16). Ljubav, ništa manje od pravednosti je zahtijevala da Amaličani iskuse Božje kaznene sudove.

Kada je Izrael stigao do teritorija Sihona, vladara Hešbona, zatražio je da pređe preko njegove zemlje, nudeći da plati hranu i vodu koju će potrošiti (5. Mojsijeva 2:27-29). Sihon je odbio, jer je njegovo srce otvrdnulo, a njegov duh postao uporan (5. Mojsijeva 2:30). To nagovještava da je i Sihon imao priliku da upozna i prihvati puteve pravoga Boga, ali da je kao i Faraon otvrdnuo svoje srce i ustao svojim duhom na Gospoda. Njegova čaša bezakonja prepunila se ovim djelom prkosa. Gospod ga je osudio svojom silom (5. Mojsijeva 2:32-36). Bio je to i kazneni i osvetnički sud. Kasnije je bio pobijeđen i Og, vladar Bašana (5. Mojsijeva 3:1-11). „Tako smo tada uzeli zemlju iz ruku dvojice amorejskih kraljeva koji su bili na području oko Jordana, od doline Arnon do gore Hermon.“ (5. Mojsijeva 3:8)

Pad Jerihona, prastarog i čuvenog grada, dogodio se čudesnim

djelovanjem samoga Gospoda. Grad je bio dobro utvrđen, ali je sam Bog oborio njegove zidine (Jošua 6:1-24). Izvještaj o borbi za Jerihon pokazuje da je Bog bio vođa. Kao sudija, On je izvršio svoj sud uz pomoć prirodnih ljudskih oruđa. Ovaj izvještaj je karakterističan za sve osvajačke ratove opisane u Starom savezu. Gospod je vodio Izraelce u svim njihovim osvajačkim ratovima. Kada bi Izraelci uzeli vodstvo u svoje ruke, žalosno su propadali, kao što pokazuje i zapis o zauzimanju Gaja (Jošua 7:1-5). Bog je izabrao i pozvao Izraela da mu posluži kao oruđe kažnjavanja, i to je dovelo do potpunog preokreta u njihovim ratovima i u političkim snagama u Izraelu. Da, bila je to Božja namjera da preko njihove teokratske države On pokaže svoju snagu i svoje vodstvo. Izrael nije smio da djeluje na svoju ruku. Na nesreću, Izraelci se nisu dugo držali Božjih planova.

Bog je onaj koji sudi narodima. Ovaj koncept stavlja osvajačke ratove u posebnu kategoriju. Ljudska oruđa se mogu upotrijebiti po Božjem naređenju. Služeći se Izraelom Bog nam je pružio pouku o strašnim posledicama grijeha, idolopoklonstva i buntovništva. Izrael je shvatio šta se događa onima koji idu putevima neznabožackih naroda.

Bog se služi i svojim oruđima u prirodi, kao što su gradno kamenje (Jošua 10:11), stršljenovi (Jošua 24:12), epidemije (2. Mojsijeva 32:35) ili glad (Jeremija 11:22). U Nojeve dane, sud je došao preko vode (1. Mojsijeva 6-8), prilikom uništenja Sodoma i Gomora Bog se poslužio „sumporom i ognjem“ (1. Mojsijeva 19:24). Božja metoda izvršavanja suda mogla je biti direktna upotreba natprirodnih sredstava (2. Mojsijeva 33:2): „I poslaću pred tobom anđela!“, ili direktna upotreba prirodnih sredstava (voda, vatra, glad, kuga, epidemija, grad, stršljenovi) ili indirektna upotreba istih sredstava, preko ljudskih oruđa (Izrael, kasnije Asirija i Vavilon).

Uništenje Hananaca, kako je opisano u Starom savezu, trebalo

je da bude izvršenje izričitog božanskog naloga: „Ti ih porazi i pobij ih. Ne sklapaj s njima savez i nemoj im se smilovati.“ (5. Moj-sijeva 7:2)

Neki smatraju da je uništenje nekadašnjih Hananaca u neskladu s duhom božanske ljubavi i milosti poznatom iz Biblije. Međutim, već smo ustanovili da je uništenje Hananaca predstavljalo dio šireg konteksta, da se dogodilo zbog njihovog bezakonja, njihovih nemoralnih običaja, njihovog odbijanja da se obrate Bogu u toku vremena milosti koje im je bilo dodijeljeno, i njihovog buntovnog prkosa s kojim su dočekali Izraelce. Bilo je očigledno da 400 godina vremena milosti nije ni najmanje uticalo na njihovo ponašanje. I oni sami i njihovi potomci posle njih, ostali su buntovni i razvratni, kao što hananska religija i kulturni običaji jasno svjedoče.

Biblijska slika otkriva da su ti ljudi imali mnoštvo prilika da upoznaju pravoga Boga. Abram je živio među njima skoro stotinu godina; Isak, njegov sin, cijeli svoj život, 180 godina. Edomljani su imali Isava kao svoga pretka; ipak se nisu obratili pravome Bogu. Oni su bili prvi koji su se okrenuli protiv Izraelaca, gnjevno ustajući i protiv Boga i protiv potreba naroda koji je putovao. Hananci su bili svjedoci svega što je Bog učinio u Egiptu i kako se čudesno starao o onima koji su pošli za Njime. Hananci su istrajali u svom buntovništvu i strašnom idolopoklonstvu, napadali su i zlostavljali Božji narod. I božanska pravda i Njegova ljubav zahtijevali su da im bude suđeno i da osjete posledice svojih djela, onako kako ih Bog bude usmjerio i odredio.

2. Božanski sud i Njegova blagodat prema narodima

Proročke knjige Starog saveza sadrže mnoga proročanstva o Božjim sudovima nad narodima. Prvi veliki dio tih proročanstava se nalazi u početnom dijelu Knjige proroka Amosa (Amos 1:3-2:16). Riječ je o Sircima (Amos 1:3-5), Filistejima (Amos 1:6-8), Tircima (Amos 1:9,10), Edomcima (Amos 1:11,12), Amoncima

(Amos 1:13-15), Moabcima (Amos 2:1-3), ali i o Judi (Amos 2:4,5) i Izraelu (Amos 2:6-16).

Svako od tih proročanstava započinje uvodnom frazom: „Tako reče Gospod!“ – otkrivajući na taj način da sudovi zaista dolaze od Gospoda. U svakom od tih proročanstava prvo lice jednine za Gospoda je upotrebjeno u frazi: „Za tri prestupa... i za četvrti, ja neću povući svoje sudove!“ Time se potvrđuje da je Gospod aktivno uključen u kaznene sudove za učinjene prestupe kojima je prepunjena čaša bezakonja svakog naroda. Bog smatra da je svaki narod odgovoran za ono što je učinio.

Kazneni sudovi nisu utemeljeni na nekom automatskom ili mehaničkom odnosu između djela i posledice u kojemu bi Bog ostao neaktivan, a posledica automatski slijedila učinjeno djelo. Gospod je stalno iznova opisan kao Biće koje je aktivno uključeno u proces suđenja u toku istorije. Postoji božansko moralno mjerilo po kojemu narodi treba da se upravljaju.

I drugi manji proroci sadrže proročanstva protiv naroda. Ona su prisutna u Joelu (Joel 3:9-17), Sefaniji (Sefanija 2:4-15), Ovdiji (Ovadija 1-6), i Zahariji (Zaharija 9:1-6). Cijela Knjiga proroka Jone govori o sudu i milosti prema Asircima i prema samome Joni.

Knjiga proroka Isaije sadrži niz proročanstava o sudu: protiv Vavilona (Isaija 13:1-22), Asirije (Isaija 14:24-27), Filisteja (Isaija 14:29-32), Moabaca (Isaija 15:1- 16:14), Sirije (Isaija 17:1-14), Egiptije (Isaija 18:1-7), Egipta (Isaija 19:1-17; 20:3-6), Edoma i Arabije (Isaija 21:11-17), i Tira (Isaija 23:1-18). Tekstovi u Jeremiji 46-51 i Ezekijelu 25-32 sadrže dalja proročanstva protiv naroda. Ova proročanstva o sudu nad narodima pokazuju da je Gospod zaista sudija svim narodima i da je Njegovo područje sudijske aktivnosti isto tako sveobuhvatno kao i grijesi i krivica naroda (Jeremija 51:2-23,25,26).

Izraz „dan Gospodnji“ se upotrebljava za dan suda protiv stranih naroda (Isaija 13:9; Jeremija 46:10), ali i protiv Izraela (Amos

5:18-20).

I Knjiga proroka Danila govori o suđenju narodima prije posljednjeg suda. Iako je osnovna tematika knjige apokaliptička eshatologija, postoji jasna istorijska veza od vremena Vavilonskog carstva (Danilo 2:28), preko istorijskog perioda Medo-Persije (Danilo 8:20), Grčke (Danilo 8:21) i Rima sa Malim rogom, sve do vremena posletka (Danilo 8:17,19; 11:40; 12:1). Svakoj od četiri imperije se sudi i svaka doživljava kraj (Danilo 7:11-12). Bog ne samo da ima predznanje o istorijskom redosledu naroda, da otkriva unaprijed njihov dolazak, aktivnost i pad, već je aktivno uključen i u oblikovanje istorije. On „obara i postavlja kraljeve“ (Danilo 2:21). On je veliki sudija narodima i istoriji ovoga svijeta.

3. Božanski sud i blagodat prema starom Izraelu

Izrael je utemeljen kao narod božanskom intervencijom u istoriji. Na brdu Sinaju Bog je milostivo sklopio savez sa naraštajem u pustinji (2. Mojsijeva 19-24). Naraštaj Izlaska je stekao iskustvo otkupljenja, spasenja, i oslobođenja iz duhovnog i tjelesnog ropstva (2. Mojsijeva 1-18). Sinajskim savezom je uspostavljen sadržajan odnos sa Bogom (2. Mojsijeva 19:1-6).

Bog je u svoj savez sa Izraelom ugradio svoj sveopšti moralni zakon kao sredstvo da žive uspješnim načinom života. Trebalo je da njime bude regulisan njihov odnos ljubavi prema Bogu (prva četiri uputa) i njihov odnos prema bližnjima (preostalih šest uputa Dekaloga). Na taj način Dekalog im je stavio na raspolaganje sveopšte norme koje će vladati odnosom čovjeka i Boga i čovjeka i čovjeka.

Obredni zakon dat Izraelcima trebalo je da onima koji su pali u grijeh omogući da dobiju oprostjenje grijeha, da grijeh koji su učinili dobije pomirenje zastupničkom žrtvom za grijeh, i da grešnik u potpunosti obnovi svoj savezni odnos sa svetim Bogom. Trebalo je da se putem obrednog zakona zbrinjavaju grijesi Izraela sve dok jedina istinska žrtva budućeg Mesije ne obavi svoju ulogu.

Zakoni o ishrani (3. Mojsijeva 11:2-23. 41-45; 5. Mojsijeva 14:3-21) potiču iz vremena davno prije nastanka Izraela (1. Mojsijeva 9:2-4) i nastavljaju da obavljaju svoju ulogu i posle Izraelskih vremena (Djela 15).

Svi ovi zakoni – različiti po porijeklu, svrsi i ulozi – predstavljali su temelj Božjeg plana sa starim Izraelom. U Izraelu su tada svi zakoni ukazivali na Boga kao Gospoda i Sudiju. Odatle i jedinstvenost starosaveznog odnosa prema Bogu. Teološka upotreba pravnih izraza moguća je jedino onda kada vjera u bogove prirode bude zamijenjena vjerom u Boga kao ličnost, Boga koji je uspostavio istorijski odnos s narodom koji mu služi. Savezni odnos, u koji su uključeni univerzalni i vremenski ograničeni zakoni, predstavlja temelj i razlog za Boga da sudi Izraelu kada on prekrši svoj savez s Bogom.

Sud nad Izraelom je povezan sa saveznim blagoslovima i prokletstvima. Na kraju dugog nabranja saveznih zakona, pravila i uredaba (5. Mojsijeva 5-26), pojavljuju se i savezni blagoslovi i savezna prokletstva (5. Mojsijeva 27; 28). U 5. Mojsijevoj 30. poglavlje Mojsije preporučuje Izraelu da izabere „život i dobro“ (5. Mojsijeva 30:15) i „blagoslov“ umesto „zla“ i „smrti“ (5. Mojsijeva 30:15) i „prokletstva“ (5. Mojsijeva 30:19), ostajući vjeran Bogu saveza. I 3. Mojsijeva upoređuje savezne blagoslove (3. Mojsijeva 26:3-13) i prokletstva (3. Mojsijeva 26:14-39). Istorija Izraela predstavlja ispunjenje saveznih blagoslova i prokletstava.

Tragično je što je Izrael stalno iznova ustajao protiv svog milostivog saveznog Boga i Njegovih zakona. Da bi ponovo vratio Izraela u pravi savezni odnos, Bog je slao svoje proroke s pozivima na pokajanje i opomenama o strašnim posledicama njihovih djela. Gospod je mnogo puta podizao protiv Izraela „saveznu parnicu“ (hebrejski „rib“, Osija 4:1-3; Mihej 6:1-8).

Gospodnja „savezna parnica“ protiv Izraela detaljno je predstavljena u Miheju 6:1-8. Prvo dolazi poziv Izraelu da sluša (Mihej

6:1), jer Gospod ima saveznu parnicu (rib) sa svojim narodom (Mihej 6:2). On iznosi svoj slučaj pred planinama, bregovima i temeljima Zemlje (Mihej 6:1,2). Postavlja optuženima svoja pitanja i traži da se brane (Mihej 6:3). Objavljuje kakvu je njegu ukazivao Izraelu i objašnjava zašto mu upućuje svoje zahtjeve (Mihej 6:4,5). Izrael odgovara pitajući kakva vrsta žrtve bi bila dovoljna da se ukloni otuđenje od Gospoda (Mihej 6:6,7). Odgovor glasi da to ne može biti neka isprazna životinjska žrtva, već život vjere i pokornosti Bogu: „Obznanio ti je, o čovječe zemaljski, šta je dobro. Da li Gospod, Bog tvoj, traži od tebe išta osim da postupaš pravedno (mišpat), da voliš dobrotu (hesed) i da skromno hodiš sa njim?“ (Mihej 6:8) Izrael treba da živi u skladu s blagoslovenim saveznom obavezama, njegovim normama i zakonima. Odgovor zaista poziva na žrtvu, ali spoljašnje životinjske žrtve imaju vrijednost jedino ako je prvo prinesena unutrašnja žrtva samoga sebe, pokazana istinskim obraćenjem Bogu.

Izraz „dan Gospodnji“ pojavljuje se prvo u Amosu 5:18-20. Ova fraza pojavljuje se 16 puta u šest raznih proročkih knjiga. Ali, ako uzmemo u obzir i slične fraze: „Gospod ima dan“, „dan gnjeva Gospodnjega“, „dan onaj“, „dan“ i „dan kada će“ nalazimo preko dvije stotine takvih tekstova, prvenstveno u proročkim knjigama Staroga saveza. Ima dovoljno dokaza u Starom savezu da izraz „dan Gospodnji“ često izražava misao o danu suda protiv Božjeg naroda Izraela.

Omiljeno shvatanje mnogih Izraelaca u Amosovo doba bilo je da će „dan Gospodnji“ biti dan odbrane Izraela, jer će Gospod doći da odbrani svoj narod kada ga ugroze neprijatelji. Međutim, Amos objavljuje: „Teško onima koji čeznu za Gospodnjim danom! Šta će za vas značiti Gospodnji dan? Tada će biti tama, a ne svjetlost, kao kad čovjek bježi pred lavom, pa naiđe na medvjeda, i kao kad uđe u kuću i rukom se osloni na zid, a ujede ga zmija. Zar neće Gospodnji dan biti tama, a ne svjetlo; mrak, a ne svjetlost?“ (Amos 5:18-

20) Ova suprotnost onome što se obično vjerovalo bila je sračunata da trgne Izraela iz lažne sigurnosti i da ga navede da ozbiljno razmisli o svojoj izrazitoj buntovnosti. Cilj joj je bio da objavi šta će ih snaći i da ih tako vrati Gospodu prije nego što bude suviše kasno. Ukoliko ostanu uporni u svojoj pokvarenosti, Bog će suditi svome narodu i izvršiti zasluženu kaznu zato što je narod prekršio svoj savez s Njime.

Svrha Božjeg suda je bila da suoči Izraela sa stvarnošću njihovog puta u smrt, puta koji su sami izabrali kada su odbacili Božji dragocjeni savez. Ako budu nastavili da idu tim svojim putem, moraju znati da će to značiti odvajanje od života i Boga koji im je dao život, da će to značiti da su krenuli putem koji vodi u propast i u smrt, u smrt koju će im zadati njihov vlastiti Bog. Osim toga, trebalo je da kazna pročisti Izraela, i da ga milostivo vrati Bogu. Bog se služi sudom kao što se livac služi ognjem da ukloni svaku nečistoću i svaku stranu primjesu (Isaija 1:22-25). Sud će doneti pravednu i pravilno odmjerenu kaznu za sva njihova zla djela. Njihovi grijesi, prestupi i svako zlo zahtijevaju odmazdu, zlo mora da bude osuđeno.

Izrael je nastavio da ide putem pobune i doživio je da osjeti sud. Plemena Sjevernog kraljevstva, posle mnogih opomena i poziva da se vrate Bogu, konačno su bila odvedena u asirsko ropstvo 722. godine prije Hrista. Južno Judino kraljevstvo došlo je do svog neizbježnog i tragičnog kraja 586. godine prije Hrista, i ono pošto je narod odbacio mnoštvo glasova proročkih opomena i savjeta.

Danilova poznata molitva (Danilo 9:4-19) govori o Bogu koji drži „savez i pokazuje milost onima koji ga vole i drže se njegovih uputstava“ (Danilo 9:4), i o izdaji koju je Izrael učinio protiv Boga (Danilo 4:7). Danilo priznaje da narod nije slušao poruke „sluga tvojih proroka“ (Danilo 9:10). Danilo govori i o kletvama saveza koje su „napisane u zakonu Mojsijevu“ i koje su se „izlile na nas“ (Danilo 9:11), on se poziva na Božju „veliku milost“ (Danilo 9:18),

priznaje sve grijehе i traži opraštenje (Danilo 9:9,19). Bog je svoju veliku milost i blagodat i svoje saučešće prema svome narodu pokazao time što je dozvolio da se narod vrati u svoju zemlju i da ponovo podigne Hram i grad Jerusolim (Ezra 1:2-4; 6:6-12; 7:11-26; Nehemija 1:2). Razdoblje od „sedamdeset sedmica“ ili 490 godina posebnog vremena milosti bilo je dodijeljeno Izraelu. Na kraju toga vremena Mesija će umrijeti i ukinuti „žrtvu i prinos“ (Danilo 9:24-27). U svim tim iskustvima pokazalo se da je Bog gospodar istorije. On je upravljao svojim narodom kada god je narod želio da ga sluša. Na svoj posebni tajanstveni način, On ima konačnu riječ u svim zbivanjima na svijetu. Današnje popularno vjerovanje da je Bog sentimentalni i milosrdni starac koji okreće glavu od zla i voli ljude bez obzira šta čine (bezuslovna ljubav) nikako se ne slaže sa slikom koju o Bogu pruža Biblija.

C. Božanska sudijska uloga

Dosledno svjedočenje Biblije govori o tome da božanski Sudija ljude, ali i Sotonu i njegove anđele, smatra odgovornima za sve što su učinili. Ovaj dio našeg istraživanja se odnosi na najvažnije tekstove koji govore o Božjoj ili Hristovoj sudijskoj ulozi.

Abram postavlja pitanje: „Zar sudija (šopet) cijele zemlje neće činiti ono što je pravo (mišpat)?“ (1. Mojsijeva 18:25) Ova zvučna potvrda da je Bog „sudija cijele zemlje“ povezana je sa nepokolebljivom sigurnošću da će On suditi „pravo“.

Božansko samootkrivanje Mojsiju potvrdilo je da je Gospod Bog „milosrdan i milostiv, spor na gnjev i pun dobrote i istine, koji čuva svoju milost za hiljade, oprašta prestupe, krivicu i grijehе, ali ne smatra nikog nevinim, koji pohodi prestupe očeva na sinovima i na unucima, do trećeg i do četvrtog naraštaja“ (2. Mojsijeva 34:6,7). U ovom svom samootkrivanju Bog povezuje blagodat i sud, ljubav i kaznu. On takođe potvrđuje da je milosrdni i milostivi Bog pravedni sudija koji krivca ne ostavlja bez kazne. Ove

božanske riječi ponavljaju se u cijelom Svetom pismu (4. Mojsijeva 14:18; 5. Mojsijeva 5:10; Psalam 86:15; Joel 2:13; Jona 4:2; Nahum 1:3).

Drugi Uput objavljuje da će Bog pohoditi „prestupe očeva na sinovima, do trećeg i do četvrtog pokoljenja, onih koji me mrže“ (2. Mojsijeva 20:5). Bog je sudija, ali sudi s ljubavlju i saučešćem, i jedino će oni „koji mrže na mene“ (Psalam 69:4), koji odbijaju da žive u skladu s Njegovom voljom, iskusiti strogost toga božanskog suda.

Psalmisti imaju mnogo da kažu o božanskoj sudijskoj ulozi. „Ali Gospod će vladati dovijeka, utvrdiće prijesto svoj za sud. On će suditi svijetu u pravednosti, u pravdi će narodima suditi.“ (Psalam 9:7,8) On sudi zemlji „pravo“ (mišpat) i „po pravdi“ (sedek), zato što je „pravedni sudija“ (Psalam 7:1); temelj Njegovog prijestola je „blagost i pravda“ (Psalam 89:14; 97:2). U stvari, „nebesa objavljuju pravednost njegovu, jer Bog je Sudija.“ (Psalam 50:6) Gospod „dolazi da zemlji sudi. Po pravdi će suditi nastanjenoj zemlji i narodima po vjernosti svojoj“ (Psalam 96:13). Psalmista se moli: „Bože, ustani i sudi zemlji, jer su tvoji svi narodi!“ (Psalam 82:8)

Prorok Isaija izjavljuje: „Jer Gospod je naš Sudija, Gospod je naš Zakonodavac, Gospod je naš Kralj; on će nas spasti.“ (Isaija 33:22) Redosled Sudija-Zakonodavac-Kralj-Spasitelj zadivljuje svojom sveobuhvatnošću i svojom dostojanstvenom sažetošću.

Nebeski Sudija može da vidi ono što ljudi ne mogu, jer On gleda u srce. Bog razumije sve pobude ljudskih djela. On ima sposobnost da vidi i razumije sve aspekte svih dokaza na unutrašnjem ljudskom nivou, na svim društvenim dimenzijama, perspektivama i pobudama, naslijeđenim sklonostima koje su dio čovječanstva. Psalmista potvrđuje: „Jer on poznaje tajne srca!“ (Psalam 44:21) Gospod je rekao Samuelu: „Bog ne gleda na ono što čovjek gleda, jer čovjek gleda ono što se očima vidi, a Gospod gleda ono što je

u srcu!“ (1. Samuelova 16:7) Bog brani one koji su potlačeni i progonjeni, brani sirote i udovice (Psalam 10:18; 35:24). David, pošto je poštedio život kralju Saulu, kaže svom vladaru: „Gospod neka presudi između mene i tebe. Gospod neka me osveti na tebi, ali moja ruka neće se podići na tebe!“ (1. Samuelova 24:12) Zatim je dodao: „Gospod neka bude sudija i neka sudi između mene i tebe. On neka vidi i neka vodi moju parnicu. Neka mi da pravdu i neka me izbavi iz tvoje ruke!“ (1. Samuelova 24:16)

Mesijanski „pravedni izdanak“ (Jeremija 23:5) biće prozvan „Gospod je naša pravednost!“ (Jeremija 23:6) Mesija donosi spasenje i pravdu svome narodu. I spasenje i sud su utemeljeni na Njegovog pravednosti. Božanska pravednost je kao „potok koji stalno teče“ (Amos 5:24).

Božanska pravda je još jedan bitan aspekt Božje prirode koji se pokazuje na Njegovom sudu. Hebrejski pojam *mišpat* u Psalmu 89:14 i 97:2 treba shvatiti kao pravednost koja se izražava božanskim suđenjem. Ovdje pojam „pravda“ ima pozitivan prizvuk. Božanski sud nad nevinima će pokazati da su pravedni i da su zato odbranjeni. Vjerni čekaju da im Bog izrekne svoju pravdu i raduju joj se (Psalam 48:11; 97:8). Pravedni željno čekaju božanske sudove i pravdu (Isaija 26:8) na konačnom sudu.

Novi savez nastavlja da razmatra temu o božanskoj sudijskoj ulozi koja je već bila otkrivena u Starom savezu. Bog je „sudija svima“ (Jevrejima 12:23). Apostol Pavle govori o „pravednom suđenju“ (Rimljanima 2:5), koje će se održati na dan gnjeva (Rimljanima 2:3) i potvrđuje da će Bog suditi cijelom svijetu (Rimljanima 3:6).

Kao što je već rečeno, Bog Otac je sud predao svome Sinu. „Jer Otac ne sudi nikome, nego je sav sud povjerio Sinu.“ (Jovan 5:22) Sam Isus Hrist je izjavio:

„I dao mu je vlast da sudi, jer je Sin čovječiji!“ (Jovan 5:27) Petar i Pavle govore to isto. Petar tvrdi da je Isusa Hrista „Bog

postavio za sudiju živima i mrtvima“ (Djela 10:42). Pavle potvrđuje da je Bog „odredio dan u kom namjerava da sudi svijetu po pravdi, preko čovjeka kog je za to odredio, što je potvrdio pred svim ljudima uskrsnuvši ga iz mrtvih“ (Djela 17:31). Pavle dalje kaže da Bog, iako je Sudija „sudi tajne ljudske, po dobroj vijesti kroz Isusa Hrista“ (Rimljanima 2:16). Pošto Otac sudi preko svoga Sina, „Božji pravedni sud“ (Rimljanima 2:5) i „sud Hristov“ (2. Korinćanima 5:10) su jednaki jedan drugome.

U nekih 20 tekstova u Starome savezu sud proizlazi iz Svetilišta/Hrama, ili na Nebu ili na Zemlji. Više od dvije trećine tih tekstova govore o suđenju dvjema kategorijama onih koji tvrde da pripadaju Božjem narodu, o suđenju vjernima i nevjernima, dok se ostali tekstovi bave suđenjem narodima. U svim tim tekstovima Bog ili Hrist sude iz Svetilišta/Hrama.

D. Božanski sud prema djelima

Misao o suđenju po djelima prožima učenja Staroga saveza, a preuzimaju je i sam Isus (Matej 7:17,18; 25:31-46; Jovan 15,1-11) i Pavle (Rimljanima 2:13; 1. Korinćanima 3:8,13-15) Isti refren se ponavlja i u Otkrivenju (Otkrivenje 20:12; 22:12).

Vjernikov život vere proizvodi plodove vjere putem „djela vjere i truda ljubavi“ (1. Solunjanima 1:3). „Djelo vere“ opravdanih vjernika je plod opravdanja i predstavlja rod života kojega sveti Duh usmjerava prema posvećenju. Ljudska djela ni na koji način ne doprinose spasenju vjernika. Ljudska djela su plod spasenja, ali ne i sredstvo da se stekne spasenje.

Neki ljudi su zapazili da postoji prividna suprotnost između izjave da se opravdanje stiče vjerom nezavisno od djela i isto tako jasne izjave da se božansko suđenje obavlja po djelima. Neki tekstovi, ako se čitaju sami izvan svog prirodnog konteksta, mogu za izazovu zabunu. Tekst u 3. Mojsijevoj 18:5. kaže: „Držite moje odredbe i moje zakone, jer one znače život onome ko ih drži. Ja

sam Gospod.“ Srž toga teksta se ponavlja i u Luki 10:27,28; Rimljanima 10:5; i Galatima 3:12.

Kontekst teksta u 3. Mojsijevoj pokazuje da je ta izjava bila data u širem okviru sklapanja božanskog saveza sa starim Izraelom. Izrael je prihvatio život koji mu je Bog ponudio izbavljajući ga iz egipatskog ropstva i obećao da će živjeti u okviru saveznih normi koje je Bog objavio. Nema nikakvog nagovještaja da će Izrael ikada biti spasen na temelju svojih djela. Ukoliko Izrael bude ostao u okvirima saveza i njegovih milostivih odredbi, njegova djela će pokazati da živi na temelju svoga odnosa vjere sa Bogom. Silom osposobljenja, dobijenom od Boga, biće mu omogućeno da čini što je pravo, tako da će moći da ostane živ.

Nema nikakvog nagovještaja u 3. Mojsijevoj 18:5 da se spasenje može zaraditi. Spasenje je već pripadalo Izraelu; Bog im je sada jedino pokazao kako mogu da ostanu u stanju spasenja. Spasenje koje im je bilo osigurano, i dalje će im pripadati ukoliko svojim dobrim djelima pokažu da to stanje spasenja nije neprekidno prekidano djelima buntovništva. Oni su mogli da žive po blagodati u okviru neprestanog božanskog osposobljavanja.

Od Izraela se očekivalo da drži Božji zakon kao odgovor svoje ljubavi na milostivo izbavljenje koje im je Bog osigurao (3. Mojsijeva 18:30; 19:3,4,10,25,31; 23:22; 24:22; 25:17; 26:1). Za otkupljeni Izrael zakon je bio način života, ali ne i sredstvo da se zadobije život i otkupljenje. Zakon se morao držati, ali ne zato da bi se stekao život ovdje i sada ili vječni život u budućnosti. Trebalo je da spasoni grešnici drže zakon kao način svog života.

Osim toga, pogodbeni način u 3. Mojsijevoj 18:5 pokazuje da se radi u uslovljenosti. Uslov nije bio stavljen da bi se držanjem zakona uspostavio život ovdje i sada ili kasnije u vječnosti, već se uslov odnosio na uživanje potpunih saveznih blagoslova novog života, posle oslobođenja iz egipatskog ropstva. Svrha nije bila da se uspostavi novi život u Bogu, već da započeti život vjere može da

se i dalje nastavi i uživa u potpunoj mjeri stalnim dobijanjem nove božanske blagodati (5. Mojsijeva 5:33). Držanje zakona bilo je uslov stalnog pritanja saveznih blagoslova. Ako bi vjernik skrenuo s puta poslušnosti i počeo živjeti buntovno, Gospod mu više ne bi osiguravao pune blagoslove saveza.

Kontekst 3. Mojsijeve 18:5 otkriva da su se ta uputstva odnosila na život posvećenih, a ne na proces posvećenja ili sticanja spasenja. Izraelac koji je ostajao u savezu morao je da se drži daleko od svih odvratnih i idolopokloničkih običaja svojih paganskih susjeda (3. Mojsijeva 18:3,30). Ova uputstva nisu govorila o spasenju djelima, već o spasenju koje djeluje, o spasenju koje se pokazuje djelima u skladu sa voljom svetoga Boga koji je Izrael učinio svetim narodom odvojivši ga od svijeta. Ona su se odnosila na posvećeni život i na način kojim se on odvija.

U Rimljanima 10:5 i u Galatima 3:12 upotrijebljen je grčki predlog „en“ koji se obično prevodi kao „po njima“, izražavajući tako instrumentalno značenje predloga „en“ u smislu „uz njihovu pomoć“. Međutim, izgleda bolje ako se grčki predlog ovdje prevede u lokativnom smislu. U tom slučaju mogao bi se prevesti kao „u njihovoj sferi“. Ukoliko je lokativni smisao upotrijebljen u ovom slučaju, držanje zakona nije sredstvo spasenja nego kontekst, horizont i sfera spasenja u kojoj život vjernika treba da se odvija. Sve u svemu, pretpostavljena suprotnost između opravdanja vjeron i suđenja po djelima u stvari ne postoji. „Ali sada, kad ste oslobođeni od grijeha i postali ste Božje slugе, imate plod svoj u posvećenju koje se savršava u vječni život.“ (Rimljanima 6:22) Smjer kretanja je od opravdanja blagodaću uz pomoć vjere prilikom obraćenja, prema životu vjere koji se živi u sferi, horizontu i kontekstu posvećenja u smislu poslušnosti uz pomoć „vjere koja kroz ljubav radi“, kretanje koje se završava konačnim rezultatom (grčki telos) „vječnoga života“ koji će se iskusiti u potpunosti prilikom Hristovog drugog dolaska. Ovaj redosled iskustva proizlazi od prošlosti

(opravdanje blagodaću uz pomoć vjere) preko sadašnjosti (posvećenje vjerom koje se iskazuje dobrim djelima) do vrhunca u budućnosti (potpuni vječni život).

E. Kazneni sud i prirodne posljedice ljudskih djela

Neki ljudi su tvrdili da se Bog ne bavi retributivnim, kaznenim suđenjem. Ovo mišljenje je utemeljeno na shvatanju Boga koje odražava samo jedan dio biblijske slike, a ostale njene djelove smatra zastarelima ili primitivnima ili proglašava da oni pripadaju nekom drugom vremenu ili kulturi koja nema veze s našom. Oni tvrde da sud i kazna nisu određeni božanski normama ili zakonima. Umesto toga, na djelu je koncept djelovanja sa ugrađenim poslasticama. Prema njima, sud i kazna proizlaze prirodnim putem iz samog grijeha ili zločina. Po tom shvatanju, kazna je prirodnim putem, a ne božanskim djelovanjem, izazvana posledica zla. Sud i kazna su automatske ili ugrađene posledice nekog djela. One nisu rezultat božanske reakcije na kršenje prethodno ustanovljenih normi ili zakona. U tom smislu, sudbina se stvara djelovanjem ljudskog oruđa bez ikakvog božanskog učestvovanja, bilo neposrednog bilo posrednog.

Biblija ističe stalno iznova da je grijeh prekršaj božanskih normi i zakona. Božansko suđenje grijehu i grešnicima nije nezavisno od tih zakona. Postoji, prema tome, božanska retribucija ili odmazda, i to nije prirodna kazna, sudbina koju određuje samo područje čovjekovog ponašanja. Već smo zapazili da su božanska kazna i božanski sud primjereni grijehu ili zlu koje je učinjeno. Kazna je posledica božanskog suda koji je odmjeran prema veličini učinjenog zla.

Odmazda je odgovarajuća i pravedna plata ili kazna izrečena pojedincu, zajednici, društvu, narodu i konačno cijelom svijetu. Božanska odmazda je primjerena, odgovarajuća plata za učinjena djela. Božanska odmazda je božanska nagrada ili kazna primjerena

učinjenom dobrom ili zlom djelu. To je dosledan naglasak koji se zapaža u svim tekstovima o božanskom sudu od 1. Mojsijeve do Otkrivenja.

Bog nije odbacio čovječanstvo niti ga je prepustio samome sebi, kao što tvrdi deizam sa svojom slikom Boga koji više ne učestvuje u procesu istorije. Teologija odsutnog Boga (*Deus absconditus*) nije sadržana u Bibliji. Sam Bog je bio uključen, aktivno i neposredno, u slanje Potopa (1. Mojsijeva 6-9) i u razorenje gradova u ravnici (1. Mojsijeva 19:24,25). Ljudska oruđa ne mogu da manipulišu prirodom da bi izazvala svoju konačnu propast. Sam Bog se pojavljuje na pozornici istorije, ponekad čak i suspenduje ili mijenja prirodne zakone da bi izvršio zasluženu kaznu. U isto vrijeme, On je aktivan u donošenju spasenja onima koji odluče da mu ostanu vjerni. Ostatak vjere mnogo puta će sticati iskustvo spasenja od sigurne smrti zahvaljujući odlučnim spasonosnim Božjim intervencijama. Konačni vjerni ostatak će vidjeti Hrista kako dolazi na oblacima neba i On će ih zajedno s onima koji su uskrsli u prvom uskrsenju uzeti da budu s Njime zauvijek.

Dosledna biblijska slika suda u toku ljudske istorije suprotna je neretributivnoj teologiji koja tvrdi da je Bog jednostavno odbacio ljudska bića, povukavši se potpuno iz svih zbivanja među ljudima, dozvoljavajući im da sami izazovu svoju potpunu propast. Ona se protivi i mišljenju da će automatska sudbina, prouzrokovana ljudskim djelima, sama donijeti kaznu nezavisno od svakog konačnog božanskog učestvovanja. Ova dosledna biblijska slika ima čvrstu podršku biblijskih dokaza koji se odnose na poslednji sud i koje ćemo razmatrati u sledećem dijelu naše rasprave.

III. BOŽANSKI SUD I KRAJ ISTORIJE: POSLEDNJI SUD

Božanski sud na kraju istorije predstavlja vrhunski aspekt ukupne teme o sudu u Bibliji. Prethodna rasprava već nas je upozнала s ponavljanim Božjim sudovima. Tema o božanskom sudu u Bibliji zahtijeva da posebnu pažnju posvetimo sudu na kraju istorije, koji će se, kao što smo već vidjeli, produžiti i posle isteka istorije. Ovaj dio našeg istraživanja predstavlja, iz biblijske perspektive, ono što se u hrišćanskoj teologiji naziva „poslednji sud“ ili „konačni sud“. Biblija objavljuje tri osnovne faze konačnog suda i svaka od njih zahtijeva našu izuzetnu pažnju. Proučavanje najvažnijih biblijskih tekstova koji govore o konačnom sudu, iznesenih na pregledan i sažet način, biće naš prvi zadatak. Zatim ćemo pažnju posvetiti onim tekstovima koji se bave pojedinostima sve tri faze konačnog suda.

A. Sažeti prikaz sveopšteg poslednjeg suda

1. Sveopšti poslednji sud u spisima starosaveznih proroka

Prorok Joel govori o „danu Gospodnjem“ (Joel 1:15) u koji će Bog „suditi svim okolnim narodima“ (Joel 3:12) u „dolini odluke“ (Joel 3:14). U to vrijeme Božji narod nema čega da se plaši, jer je „Gospod njegovo utočište“ (Joel 3:16).

U Knjizi proroka Isaije nalaze se najvažniji tekstovi koji se bave sveopštim poslednjih sudom. Isaija 2:6-22 veličanstvenim riječima opisuje prelaz od suda nad Izraelom (Isaija 2:6-11) na sveopšti sud na „sve koji sebe uzvisuju, na sve ponosne, na sve koji su uzvišeni i sve koji su poniženi“ (Isaija 2:12; 2:17). Taj sud će se odigrati „u dan obračuna“ (Isaija 10:3) Prelaz sa lokalnog suđenja Izraelu na sveopšti sud otkriva da su Božji sudovi u toku ljudske istorije znaci koji najavljuju sveopšti sud na kraju ljudske istorije. Ovaj sveopšti sud obuhvata zemljotres (Isaija 5:25), ali i pokušaj ljudi da se sakriju u „pećine u stijenama i u rupe u zemlji“ (Isaija

2:21; Otkrivenje 6:15,16).

„Dan Gospodnji“ u Isaiji 13:6,9 opisan je globalnim potezima. Taj dan suda će doći kao „pustošenje od Svemogućega“ (Isaija 13:6), „u jarozi i žestokog gnjeva“ (Isaija 13:9). Riječ „Vavilon“ u prvom stihu može da se uzme kao simbol svih sila zla, kao što je to čest slučaj u Bibliji, jer će Gospod „pohoditi svijet za izopačenost na zlima“ (Isaija 13:11). Gospod će uništiti „svu zemlju“ (Isaija 13:5). Kao rezultat, Zemlja će biti pusta, a grešnici uništeni (Isaija 13:9). U dan toga suda Bog će „potresti nebesa. Zemlja će se zatresti i pomjeriti sa svog mjesta“ (Isaija 13:13).

Isaija 24-27, takozvana „Isaijina apokalipsa“, opisuje apokaliptički posljednji sud, sud posljednjeg vremena. Taj božanski sud obuhvata sve što je stvoreno (Isaija 24:1). „Zemlja će biti ispražnjena i poharana, jer je tako rekao Gospod.“ (Isaija 23:3) Zagađenje Zemlje je bilo izazvano prestupima „zakona“, kršenjem „uredbi“ i odbacivanjem „saveza vječnoga“ (Isaija 24:5).

Ali, u tim poglavljima ima i nade. Ostatak će biti sačuvan. On će biti sačinjen od onih koji čeznu za imenom Gospodnjim (Isaija 26:8) i koji priznaju Njegovo sveto ime (Isaija 26:13). Ostatak će imati „tvrđi grad“ (Isaija 26:1), svakako Božji grad, a to je koncept koji se može smatrati sveobuhvatnim. Svi vjerni su građani toga grada. Novi savez govori o takvom gradu kao o „nebeskom Jerusalimu“ (Jevrejima 12:22; 11:16) i o vjernima koji su zapisani u njemu (Jevrejima 12:23).

„Isaijina apokalipsa“ sadrži prvu najavu uskrsenja iz mrtvih u apokaliptičkoj literaturi: „Tvoji mrtvi će oživjeti, moje mrtvo tijelo će ustati. Probudite se i radujte se trijumfalno, vi koji stanujete u prahu!“ (Isaija 26:19) Glagoli „oživjeti“, „ustati“ i „probuditi se“ predstavljaju samo tehničke termine za uskrsenje. Oni koji „leže u prahu“ (Jov 7:21; 20:11; 21:26), to su mrtvi koji počivaju u svojim grobovima. „Isaijina apokalipsa“ ne samo da objavljuje kazneni sud nad zlima, već doživljava svoj vrhunac u tjelesnom uskrsenju

pravednih.

Uskrsenje se pojavljuje u još izrazitijem obliku u Danilu 12:1-3. I ovdje je povezano sa sveopštım sudom. Oni koji su se pokajali i koji pripadaju Bogu uskrsnuće tom prilikom (Danilo 12:2).

2. Sveopšti poslednji sud po učenju Isusa Hrista

Teolozi obično smatraju da se Isusova najava: „Jer, kakvim sudom sudite, takvim će se i vama suditi!“ (Matej 7:2) odnosi na konačni sud.

Parabola o mreži (Matej 13:47-50) opisuje konačni sud. Uhvaćene su svakovrsne ribe; „dobre“ su zadržane, a „loše“ odbačene (Matej 13:48). „Tako će biti i na kraju ovog doba: doći će anđeli i odvojiće zle od pravednih pa ih baciti u užarenu peć, gdje će biti plač i škrgut zuba.“ (Matej 13:49,50)

Druga parabola o sudu je ona o pšenici i kukolju (Matej 13:24-30,37-43). Ta parabola doživljava vrhunac u slici o žetvi: „Pustite neka oboje rastu do žetve, a ja ću u vrijeme žetve reći žeteocima: Prvo oplijevite kukolj i vežite ga u snopove, da se spali, a pšenicu skupite u moj ambar.“ (Matej 13:30)

Nekoliko opaski bi se moglo dati o parabolama o mreži i pšenici i kukolju. Prvo, vjernici se pozivaju na strpljenje. I dobre i loše rube su zajedno uhvaćene; pšenica i kukolj rastu zajedno. Ljudska bića nisu osposobljena da uspješno obave posao razdvajanja (Matej 13:29). To djelo je dodijeljeno anđelima. To nije zadatak ljudi.

Drugo, Bog određuje vrijeme razdvajanja. Biće to vrijeme kraja ovog doba (Matej 13:39,40). To vrijeme još nije došlo; prema tome, pokajanje je još moguće (Luka 13:6-9).

Treće, ove parabole govore u opštım crtama o posljednjem sudu. Kukolj i loše ribe anđeli prikupljaju za konačno i trajno uništenje (Matej 13:41,42,50). Pravedni će, međutim, „kao sunce zasjati u Kraljevstvu svoga Oca“ (Matej 13:43).

Parabola o svadbenom ruhu (Matej 22:1-14) govori o kralju koji pregleda „i dobre i zle“ goste koji su pozvani na svadbu.

Pregled prije same svadbene gozbe kao da dodiruje istražnu stranu konačnog suda. U toku pregleda kralj baca gosta koji je nedolično odjeven u „napolje u tamu“ gdje će biti „plač i škrgut zuba“ (Matej 22:13). Ovdje istraga i osuda prethode kasnijem izvršenju kazne.

Parabola o deset djevojaka (Matej 25:1-13) nagovještava odlaganje dolaska Isusa Hrista (Matej 25:5), iako naglašava sigurnost Njegovog povratka (Matej 25:6). Ona otkriva da svi koji se izdaju za Hristove sledbenike nisu spremni za odlaganje Njegovog dolaska. Mladoženja je morao da kaže nerazumnim djevojkama: „Zaista, zaista vam kažem, ne poznajem vas!“ (Matej 25:12) Ova osuda otkriva da nisu Hristovi sledbenici svi koji govore da idu za Njime.

Parabola o ovcama i jarcima (Matej 25:31-46) ima svoje značajno mjesto u kontekstu Mateja 24:25, posljednjeg vremena i Hristovog dolaska. Ona započinje dolaskom Sina čovječjeg u slavi (Matej 25:31). Svi narodi će se okupiti i tada će se odvojiti ovce od jaraca (Matej 25:32). Ovce su „pravednici“ (Matej 25:33,37), a jarci su nepravednici (Matej 25:33,41-45). Vladar će suditi pripadnicima naroda dijeleći ih na temelju njihovog postupanja prema „ovoj mojoj braći“ (Matej 25:40), odnosno, prema Njegovim sledbenicima. Oni koji ne podupiru Hristovu braću i sestre biće određeni za „oganj vječni koji je pripremljen za đavola i njegove anđele“ (Matej 25:41). Taj oganj služi kao „kazna vječna“. Međutim, pravednici će dobiti „život vječni“ (Matej 25:46).

Ova parabola opisuje drugi Hristov dolazak i posle toga sud narodima preko Sina čovječjega, koji sjedi na svom prestolu (Matej 25:31,32), i završava se izvršnom fazom suda, kada će bezakonici otići „u kaznu vječnu“ (Matej 25:46).

U Jovanu 12:47,48 Isus izjavljuje: „A ako neko čuje moje objave, a ne drži ih, ja ga ne osuđujem („krino“). Jer nisam došao da osudim („krino“) svijet, nego da spasem svijet. Ko odbacuje mene i ne prima ono što ja kažem, ima svog sudiju („krinonta“). Riječ koju sam govorio – ona će mu suditi („krinei“) u posljednji

dan.“ „Poslednji dan“ to je dan eshatološkog suda. Odluka koja će se donijeti u taj dan zavisice od odluke koju je narod za života donio za Hrista ili protiv Njega.

Isus Hrist je govorio da postoji „uskrsenje života“ i „uskrsenje suda (krisis)“ (Jovan 5:29). On je u stvari objašnjavao ono što je zapisano u knjigama proroka Isaije i Danila. Bezakonici će ustati u toku „uskrsenja suda“, oni će iskusiti osudu (krisis). Ostali će ustati u toku prvog uskrsenja, „uskrsenja života“. Vjernik, koji nastava u Hristu (Jovan 6:39,40), nema potrebe da se plaši budućeg suda, jer će na njemu biti odbranjen.

„Dan suda“ („krisis“) je dan kada će ljudi morati da daju obračun za svaku nesmotrenu riječ. „Ali, kažem vam: ljudi će za svaku beskorisnu riječ koju izgovore odgovarati u Dan suda. Jer, po svojim riječima ćeš biti opravdan i po svojim riječima osuđen.“ (Matej 12:36,37) Jovan svesrdno naglašava „da imamo slobodu na dan sudni (krisis)“ (1. Jovanova 4:17). Dan suda je dan osude za bezakonike, ali je to za pravednike dan opravdanja zaslugom Isusa Hrista, njihovog Gospoda i Spasitelja.

3. Sveopšti poslednji sud po učenju apostola

Petar potvrđuje da je Isusa Hrista „Bog postavio za sudiju živima i mrtvima“ (Djela 10:42). Neznabošci treba da budu spremni da „odgovaraju onome ko je spreman da sudi živima i mrtvima“ (1. Petrova 4:5).

U 2. Petrovoj 3:9-13. nalazimo povezani opis „dana Gospodnjega“ (2. Petrova 3:10) i „dana Božjega“ (2. Petrova 3:12), kada će se nebesa rastopiti i zemlja sa svim svojim djelima izgorjeti. Konačno, obećanje o „novom nebu i novoj zemlji gdje pravda živi“ (2. Petrova 3:13), postaje stvarnost. Ovaj tekst pokazuje da će „dan Gospodnji“ doći neočekivano, „kao lopov noću“ (2. Petrova 3:10), na kraju ovog doba, kada će „nebesa proći uz veliku buku, i elementi će se, užareni, raspasti, a zemlja i djela na njoj biće spaljeni“ (2. Petrova 3:10).

Pavle govori da će se vjernici „pojavit na sudu (bema) Hristovu“ (2. Korinćanima 5:10). Već ranije smo spomenuli mnoge Pavlove izjave o sudu (Rimljanima 2:16; 1. Korinćanima 3:13; Galatima 6:7,8; 2. Solunjanima 1:9).

4. Sveopšti poslednji sud pri kraju ovog doba

Sveopšti poslednji sud se nije održao kada je Hrist umro na krstu. Sam Isus je naglasio da će se taj sud održati „na kraju ovog doba“ (Matej 13:40,49).

U svom poznatom govoru na Marsovom brežuljku (Djela 17:22-32) Pavle je tvrdio da je Bog „odredio dan u kom namjerava da sudi svijetu po pravdi, preko čovjeka kog je za to odredio, što je potvrdio pred svim ljudima uskrsnuvši ga iz mrtvih“ (Djela 17:31). Pavle jasno vjeruje u budući eshatološki sud, sud koji nije započeo u trenutku kada je grijeh ušao u ovaj svijet.

U svojoj odbrani pred Feliksom, Pavle govori o „sudu koji će doći (krima)“ (Djela 24:25). Naglasak je stavljen na činjenicu da se ljudi moraju suočiti s Božjim budućim sudom, na kojemu će se proglasiti presude utemeljene na etičkim odlukama donesenima za vrijeme ovog života.

U 2. Petrovoj 3:9-13 sud je stavljen u budućnost, kada će svijet biti potpuno očišćen vatrom i djela koja su ljudi grešni poduzimali izgorjeti. U to vrijeme, pokazaće se „dan Gospodnji“. Nakon toga Zemlja i univerzum biće obnovljeni.

Pavle isto tako dokazuje da „dan Gospodnji“ još nije došao (2. Solunjanima 2:1-12), jer prvo „čovjek bezakonja“ treba da se pojavi (2. Solunjanima 2:3). „Tada će se otkriti bezakonik. Njega će Gospod Isus ubiti duhom svojih usta i uništiti svjetlošću svoga dolaska.“ (2. Solunjanima 2:8) Prije toga dana svakovrsni zavodnički uticaji će se širiti koje „Sotona omogućuje svojim djelovanjem, propraćena svakom silom i znacima i lažnim čudima“ (2. Solunjanima 2:9).

B. Detaljan opis sveopšteg posljednjeg suda

Ovaj dio našeg istraživanja se usredsređuje na one djelove Svetog pisma koji daju detaljan opis tri uzastopne faze posljednjeg suda i njihovu povezanost sa širim sadržajem Biblije. Prva faza je preadventni istražni sud; druga je povratak Isusa Hrista na oblacima i o njoj bi se moglo govoriti kao o posleadventnom milenijumskom sudu; posljednja faza je postmilenijumski izvršni sud. Svako od ovih faza sveopšteg posljednjeg suda posvetićemo pažnju.

1. Preadventni istražni sud

Sama riječ „preadventni“ koja predstavlja oznaku ove faze suda otkriva nešto o vremenu suda. On se održava prije drugog dolaska našeg Gospoda Isusa Hrista. Da budemo precizniji, on se odnosi na posljednji period istorije koji nosi naziv „vrijeme kraja“. Riječ „istražni“ određuje prirodu ovog suda. Istražni sud predstavlja božansko istraživanje izvještaja u prisutnosti cijeloga Neba i nebeskih bića (Danilo 7:9,10). Na taj način, opravdano je i namjerno nazivanje ove faze suđenja „preadventni istražni sud“.

(a) Vrijeme preadventne istražne faze suda. Vrijeme ove prve faze sveopšteg posljednjeg suda može se ustanoviti na temelju izričitih izjava u Knjizi proroka Danila i Otkrivenja, kao i po njegovom odnosu prema Danu pomirenja i njegovoj tipologiji konačnog suda.¹

(1) Vrijeme prema navodima Otkrivenja. U Otkrivenju nebeski vjesnik najavljuje da je došao „čas suda njegova“ (Otkrivenje 14:7). Taj „čas suda njegova“ stavljen je u apokaliptičko vrijeme kraja. U toku apokaliptičkog redosleda ukratko ponovljenih događaja zapisanom u Otkrivenju, pojavljuju se trojica anđela (Otkrivenje 14:6-12). Prvi anđeo leti posred neba noseći „vječno jevanđelje“ koje objavljuje cijelom svijetu i porukom: „Bojte se Boga i

¹ Za detalje vidi: [Svetilište u Starom i Novom savezu](#).

dajte mu slavu, jer je došao čas njegovog suda!“ (Otkrivenje 14:7) Razlog ove konačne poruke „vječnog jevanđelja“ upućene cijelom čovječanstvu objavljen je uzročnom rečenicom: „Jer (hoti) je došao čas suda njegova!“

Ovdje se radi o vremenu prije drugog Hristovog dolaska, kao što tekst u Otkrivenju 14:14 jasno potvrđuje. „Čas suda njegova“ odnosi se na završno razdoblje prije dolaska Isusa Hrista u slavi i veličanstvu. „Čas“ nije jedan trenutak ili doslovni sat. „Čas suda njegova“ prethodi „vremenu da se žanje“ (Otkrivenje 14:15). „Vrijeme da se žanje“ (Otkrivenje 14:15) je vrijeme kada se unosi žetva prilikom drugog Hristovog dolaska. Ali, prije nego što se žetva unese, mora da dođe „čas suda njegova“, vrijeme kada će se donijeti odluke ko će da bude prikupljen u vrijeme predstojeće žetve, „vremena da se žanje“. Prije nego što se žetva prikupi, treba da se održi suđenje na kojemu će se odlučiti ko će od onih koji se nazivaju Božjom djecom biti poźnjeven i odnesen u vječno Božje kraljevstvo.

Suđenje (krisis) u ovo vrijeme kraja je božansko suđenje na kojemu je sudija Bog Otac. On treba da presudi između onih koji su ostali vjerni i onih koji su otpali od vjere. Pošto ovo suđenje prethodi žetvi prilikom drugog Hristovog dolaska, radi se o preadventnom istražnom sudu, koji treba da bude istražni po svojoj prirodi da bi ispunio svoju svrhu.

Sud, čije vrijeme je došlo prema tekstu u Otkrivenju 14:7 ne može se locirati ni u vrijeme Hristovog dolaska niti u vrijeme milenijuma. Ne može se locirati ni u vrijeme Hristove smrti na krstu, a niti u vrijeme stvaranja, kada su Adam i Eva prvi put pali u grijeh. Tekst u Otkrivenju ne podržava nijednu od tih pretpostavki. Dolazak vremena suda je dio dolaska vremena kraja, vremena prije kraja ovog doba dok čovječanstvo još ima priliku da prihvati „vječno jevanđelje“.

(2) *Vrijeme prema Danilu*. Danilo 7-9. takođe objavljuje

vrijeme preadventnog istražnog suda. Danilo 7 pruža sveobuhvatno viđenje toka ljudske istorije, predstavljeno sa četiri zvijeri koje dolaze jedna za drugom i izlaze iz mora čovječanstva, simbolizirajući četiri svjetske imperije. Poslednja zvijer ima deset rogora; poslednji, „mali rog“, pojavljuje se posle prvih deset (Danilo 7:3-8). Ovaj opis događaja na Zemlji praćen je poetskim govorom koji nas vodi u nebeska prostranstva i objašnjava nebeski prizor suda (Danilo 7:9,10,13,14,21,22). Prizor se završava pojavom vječnog kraljevstva (Danilo 7:27).

Ovo sveobuhvatno viđenje u Danilu 7. opisuje tok istorije od Vavilonske imperije (lav, Danilo 7:4), preko imperije Medo-Perzije (medvjed, Danilo 7:5), Grčke (leopard, Danilo 7:6) i Rima (strašna zvijer, Danilo 7:7), zatim preko perioda „malog roga“ (Danilo 7:8) sve do kraja ovog doba (Danilo 7:11,27), kada će se Božje kraljevstvo dati Božjim sledbenicima koje Danilo naziva „svecima Boga Najvišega“ (Danilo 7:18,27).

Posle rata koji je „mali rog“ vodio protiv svetaca Najvišega (Danilo 7:8,21), započinje nebesko suđenje (Danilo 7:9,10,22). Pradavni sjeda na svoj prijesto (Danilo 7:9), okružen nebrojenim mnoštvom nebeskih bića i „svici se otvoriše“ (Danilo 7:10).

Vrijeme suđenja je izričito objavljeno uz mnogo pojedinosti u Danilu 7:21,22: „Gledao sam dalje kako je taj rog ratovao sa svetima i nadvladavao ih, dok nije došao Pradavni, i sud je dat svecima Najvišega, i dok nije došlo vrijeme da sveti preuzmu kraljevstvo.“

Ovaj tekst sadrži vremensku progresiju sa tri hronološki uzastopna događaja, razdvojena sa dva izričita vremenska markera. Prvi od njih je riječ „dok“ (aramejski „ad“), koji spada u vremenske predloge. Drugi je izraz „došlo vrijeme“. Ova dva vremenska markera dijele tri faze aktivnosti na koje ukazuje tekst u Danilo 7:21,22. To su: (a) Faza 1. je rat „malog roga“ protiv svetaca Najvišega, (b) faza 2. je odvojena od faze 1. riječju „dok“, ukazujući na početak novog stanja, koje je i vremenski odvojeno od

prethodnog; faza 2. je nebeski sud kojim upravlja Pradavni u korist svetaca Najvišega; (c) faza 3. je odvojena od prethodne faze božanskog suda i nastupa posle nje, kao što pokazuje vremenski predlog „kada je došlo vrijeme“. Posle božanskog suđenja koje vodi Pradavni, „došlo je vrijeme da sveti preuzmu kraljevstvo“ (Danilo 7:22).

Ova tri hronološka uzastopna zbivanja, sa svojim posebnim vremenskim markerima, pokazuju da božanski nebeski sud kojim upravlja Pradavni zasijeda posle rata „malog roga“ protiv svetaca Najvišega i prije nego što sveci Najvišega prime vječno kraljevstvo. Ova tri izričita vremenski uzastopna događaja pokazuju da božanski nebeski sud pod vodstvom Pradavnog zasijeda prije nego što sveci Najvišega prime kraljevstvo. Ovaj redosled pokazuje da sud dolazi posle rata „malog roga“ protiv svetaca Najvišega i prije Hristovog drugog dolaska.

Ako bude moguće odrediti vrijeme rata „malog roga“ protiv svetaca, onda bismo dobili još jasniji indikator vremena početka suda. Rat malog roga protiv svetaca Najvišega je ograničen na određeno vremensko razdoblje, o kojemu Danilo govori: „I svete sluge će mu biti predate u ruke za jedno vrijeme, dva vremena i pola vremena.“ (Danilo 7:25) Ova tri i po simbolička vremenska razdoblja (aramejski „iddan“) treba da budu prenesena u doslovno, istorijsko vrijeme. Ista aramejska riječ se pojavljuje u Danilu 4:16,23,25,32 u vezi sa „sedam vremena“ Nebuhadnezarove duševne bolesti. Riječ „vrijeme“ u Danilu 4 odnosi se na godine u doslovnom, istorijskom vremenu u toku Nebuhadnezarovog životnog vijeka. Septuaginta riječ „vrijeme“ u Danilu 4. stvarno prevodi kao „godine“ Ovaj ugrađeni ključ za značenje pojma „vrijeme“ u tekstu o tri i po godine u Danilu 7:25 je ključne prirode. Simbolički pojam „vrijeme“ označava doslovni pojam „godine“.

Svaka od tih godina se sastoji od 360 dana, kao što pokazuju paralelni tekstovi u Otkrivenju 12. i 13. Paralelno proročanstvo u

Otkrivenju 12:14 služi se istim izrazom: „vrijeme, vremena i pola vremena“. O istom razdoblju se malo ranije govori kao o „hiljadu i dvije stotine i šezdeset dana“ (Otkrivenje 12:6). Još ranije 1260 dana se izjednačuju sa 42 mjeseca (Otkrivenje 11:2), ukazujući da proročka godina ima samo 360 dana. Prema tome, tri i po vremena su isto što i 42 mjeseca ili 1260 proročkih „dana“. Na temelju načela dan za godinu, koje je opisano u Ezekijelu 4:6 i 4. Mojsijevoj 14:34 simbolički dan u proročanstvu zamjenjuje jednu stvarnu godinu u istorijskom vremenu. To znači da 1260 simboličkih dana u apokaliptičkom proročanstvu označavaju 1260 godina doslovnog, istorijskog vremena.

Hiljadu dvjesto i šezdeset godina iz Danila 7:25 započinju 538. godine posle Hrista kada su Ostrogoti odustali od opsade Rima i kada je sila malog roga, rimski biskup, koji se tako oslobodio vlasti arijevac, bila u stanju da nametne svoj autoritet, pozivajući se na dekret rimskog imperatora Justinijana iz godine 533. Razdoblje papinske prevlasti je tako započelo, što je dovelo kasnije do surovih progonstava, obuhvatajući, naravno, i „svetu“ Inkviziciju s njenim surovim mučenjima zatvorenika. Tačno 1260 godina posle toga, 1798. godine, ovo dugačko proročko razdoblje se završilo dramatičnim odvođenjem pape Pija VI u zarobljeništvo, kada je francuski general L.A. Bertje stavio papu pod vlast vojnog zapovjedništva u Francuskoj. Hvatanje i progonstvo pape drastično je smanjilo silu Rimske crkve u to vrijeme. Bez daljeg ulaženja u pojedinosti proročkog ispunjenja narečenih događaja, možemo zaključiti da božanski nebeski sud pod upravom Pradavnog zasjeda posle 1798. godine, posle završetka rata malog roga protiv svetaca Najvišega (Danilo 7:21) i prije nego što sveci Najvišega preuzmu kraljevstvo (Danilo 7:22) prilikom drugog Hristovog dolaska. Kada se simboličko proročko vrijeme od tri i po vremena pretvori u stvarne istorijske godine na temelju biblijskih pravila, dobijamo vremenski ključ za određivanje vremena božanskog suda. To čini

da se božanski sud, pod upravom Boga, odnosno Pradavnog, u nebeskim prostorima, odigrava u vremenu kraja prije nego što sveci preuzmu vječno kraljevstvo. U skladu sa ovim dokazom, nebesko predadventno istražno suđenje svetima događa se između 1798. godine i Hristovog drugog dolaska. Ono je, dakle, smješteno u vrijeme kraja.

Danilo 8. i 9. s još većom preciznošću i širinom objašnjavaju viđenje u Danilu 7. Ova poglavlja sadrže dvije proročke vremenske tablice, razdoblje od 2300 dana i noći i razdoblje od 70 sedmica. Ova razdoblja su vrlo značajna za određivanje početka vremena prve faze poslednjeg suda, preadventnog istražnog suda.

Proročka cjelina koju sačinjavaju 8. i 9. poglavlje Knjige proroka Danila govori i o čišćenju Svetilišta (Danilo 8:14), o aktivnosti koja tipološki odgovara godišnjem Danu očišćenja u obrednoj službi zemaljskog Svetilišta. U osmom poglavlju se govori o nebeskom Svetilištu, a čišćenje se obavlja u „vrijeme kraja“ (Danilo 8:17,19), posle isteka proročkog lanca od 2300 dana i noći. Osim toga, Danilo 8 pokazuje da su 2300 dana i noći ustvari 2300 godina, koje započinju u vrijeme Medo-Persije i završavaju se u „vrijeme kraja“. Tekst u Danilu 9:24-27 pokazuje i tačan datum početka lanca u vrijeme Medo-Persije.

Tekst u Danilu 8 otkriva tok istorijskih događaja i daje početak i kraj perioda od 2300 dana i noći. Ovdje, dakle, imamo treći proročki niz događaja, pokazan u viđenju, u Knjizi proroka Danila, koji proširuje i dopunjuje viđenja iz drugog i sedmog poglavlja iste Knjige. Redosled obuhvata ovna (Danilo 8:3,4), jarca sa četiri roga (Danilo 8:5-8), i konačno „mali rog“ (Danilo 8:9-12), koji se uzdiže do samog prijestola nebeskog Kneza, Poglavarara nebeskih četa (Danilo 8:11), oduzima mu svagdašnju žrtvu tj. službu (Danilo 8:11) i obara Njegovo svetilište (Danilo 8:11). Sve to predstavlja pozadinu na kojoj se vodi razgovor nebeskih bića (Danilo 8:13,14).

Pitanje koje postavlja jedan od nebeskih vjesnika ima

vremensko značenje. „Dokle će trajati ta vizija (hebrejski *hazon*)?“ Pitanje „dokle“ ukazuje unaprijed na kraj tog vremenskog perioda, na njegov istek. Iako se interesuje za kraj vremenskog razdoblja, nebesko biće ustvari želi da sazna da li to vremensko razdoblje obuhvata cjelokupni istorijski period viđenja od samog njegovog početka ili započinje nešto kasnije u toku tog istorijskog perioda. Šta je tačno uključeno u vremenski period koji se završava posle 2300 dana i noći? Ako, dakle, možemo odrediti kada se taj vremenski period završava, onda možemo odrediti i kada započinje i koliko se od tog trenutka prostire u budućnost.

Odgovori na ta pitanja zahtijevaju da se istraži pitanje postavljeno u Danilu 8:13: „Dokle će trajati ta vizija (hazon)?“ Sama riječ „vizija“ ili „viđenje“ ima posebnu važnost u traženju odgovora na ovo pitanje; ta riječ se prvi put pojavljuje u Danilu 8:1,2. Prema tome, riječ se odnosi na cjelokupno „viđenje“ od razdoblja ovna na dalje. Riječ „viđenje“ ponovo se pojavljuje u Danilu 8:13 gdje se postavlja pitanje njenog isteka. To pokazuje da „viđenje“ obuhvata vremenska razdoblja ovna, jarca i malog roga, pa sve do „vremena kraja“ (Danilo 8:17,19). Prema tome, pitanje bi trebalo da glasi: „Dokle će trajati viđenje koje je započelo u razdoblju ovna (Medo-Persija), koje se proteže kroz razdoblje jarca (Grčka), razdoblje četiri roga (diadochoi), daleko u razdoblje malog roga (paganski i hrišćanski Rim), uključujući i događaje opisane u posljednjem dijelu 13. stiha, koji se odnose na kasniji dio razdoblja malog roga?“ Ukratko, pitanje obuhvata „viđenje“ od razdoblja Medo-Persije do vremena kraja.

Vremenski okvir obuhvaćen ovim pitanjem je od izuzetne važnosti za značenje samog pitanja. Anđeoski odgovor glasi: „Do dvije hiljade i trista večeri i jutara, svetinja će se očistiti [opravdati].“ Ovaj odgovor sadrži jasno određen vremenski period od 2300 večeri i jutara koji mora da istekne prije nego što se Svetilište bude očistilo. Čišćenje „Svetilišta“ će započeti kada 2300 večeri i

jutara dođu svome kraju.

Pitanje postavljeno u 13. stihu glasi: „Dokle će trajati ta vizija?“ „Viđenje“ (hazon) započinje u razdoblju ovna, u razdoblju „kraljeva Medije i Persije“ (Danilo 8:20). Prema tome, treba da započne posle kraja Vavilona 539. godine prije Hrista.

Viđenje obuhvata i razdoblje jarca s njegovim prvim velikim rogom i četiri kasnija roga (Danilo 8:5-8). Prema tome, ono pokriva i istorijski period Grčkog carstva i „prvog kralja“ i „četiri carstva koja će nastati iz toga naroda“ (Danilo 8:21,22). Ovaj istorijski period Grčkog carstva pokriva vrijeme od 331. godine prije Hrista, pa sve do 168. godine prije Hrista. Istorijsko razdoblje obuhvaćeno viđenjem pokriva i vrijeme malog roga, koje započinje 168. godine prije Hrista, proteže se kroz razdoblje paganskog Rima (završava se 476. godine posle Hrista, kada je Odoakar sa svojim varvarskim germanskim plaćenicima srušio poslednjeg imperatora Zapadnog Rimskog carstva Romulusa Augustulusa, zalazi u razdoblje papinskog Rima i traje sve do vremena kraja (Danilo 8:17,19).

Jedno anđeosko biće je postavilo pitanje „dokle“, a drugo se postaralo za odgovor. Odgovor je jasan i nedvosmislen: „Ova vizija (hazon) odnosi se na vrijeme kraja!“ (Danilo 8:17) „Vrijeme posletka“ ili „vrijeme kraja“ je vrijeme prije nego što će ovaj svijet doživjeti svoj potpuni kraj prilikom eshatona. To znači da simbolička vremena – „večeri i jutra“ – ne mogu da znače ništa drugo nego godine istorijskog vremena. Prema tome, Danilo 8 nas kontekstualno i interno informiše da večer-jutro, ili jedan dan proročkog vremena, znači jednu godinu istorijskog vremena. Ovo poglavlje sadrži svoju unutrašnju jednačinu dan za godinu; ono naglašava načelo dan za godinu, poznato i uz Danila 7. i 9; Otkrivenja 11-13; Ezekijela 4:6. i 4. Mojsijeve 14:34.

Određivanje tačne godine početka 2300 večeri i jutara dozvoljava nam da istorijski utvrdimo godinu završetka ovog proročkog

vremenskog razdoblja u okviru vremena kraja. Upravo ta ista godina će tada biti i godina početka čišćenja nebeskog Svetilišta.

Veza između Danila 8. i 9. ima izuzetnu važnost u traženju odgovora na ova pitanja. Ova poglavlja predstavljaju jednu veliku proročku cjelinu.

Najvažnije veze koje bi trebalo razmotriti: *a. Zajednička terminologija.* Glagolski oblici hebrejskog korijena „bin“ – „razumjeti“ upotrijebljeni su u Danilu 8:15-17,23,27 i ponovo u Danilu 9:2,22,23 na ključnim mjestima koja se odnose na tumačenje viđenja (Danilo 8:17; 9:23). Razumijevanje nije potpuno sve dok svi elementi, uključujući i vremenski, nisu shvaćeni. Viđenje u Danilu 8. nije shvaćeno sve dok se nije pojavilo pobliže objašnjenje u Danilu 9:24-27. *b. Obredna perspektiva.* Tekst u Danilu 8:13,14 naglašava obredna pitanja (prestup, svetište, čišćenje) kao i tekstovi u Danilu 8:11 i 12 (svetište, prestup, istina). Tekst u Danilu 9:24-27 ima izrazitu obrednu perspektivu, kao što je „prestup“, „pomiriti“, „pomazati“, ukidanje „žrtava i prinosa“. Svako od ovih poglavlja zavisi jedno od drugoga iz obredne perspektive i nadopunjuje jedno drugo. *c. Isti anđeo-tumač.* U Danilu 8:16 Gabrijel se prvi put pojavljuje u Knjizi. On je poslat da protumači viđenje (st. 17,19). Ponovo se pojavljuje u Danilu 9:21-23. da dovrši tumačenje onoga što je ostalo neobjašnjeno u Danilu 8:26,27. Danilo ovako opisuje svoj položaj: „Gabriel, koga sam na početku vidio u viziji, iscrpljen od umora, došao je k meni... I obratio mi se da mi pomogne da sve to razumijem, rekavši: Danilo, došao sam da te urazumim... Ja sam došao da ti je javim, jer si miljenik Božji. Zato pazi na riječ i shvati viziju!“ (Danilo 9:21-23) Ovo povezuje objašnjenje sa *mareh* aspektom viđenja koje je ostalo neprotumačeno u Danilu 8:26,27. *d. Otkrivenje koje se čuje.* Danilo 8:13,14 predstavlja čujni dio viđenja (Danilo 8:2-8) sa vremenskom odrednicom. Danilo 9:24-27 predstavlja drugo čujno otkrivenje u kojemu vremenska odrednica ima istaknutu ulogu. Gabrijel obavještava

Danila da je došao k njemu da mu protumači viđenje (*mareh*, stih 23), u stvari, elemenat neobjašnjene vremenske odrednice iz Danila 8. Anđeo tumač to čini na taj način što daje vremensku odrednicu koja je „odsječena“ od vremenskog razdoblja u Danilu 8. *e. Pojmovna veza*. Veliki vrhunac djelovanja Mesije je *pomazanje Svetilišta* (Danilo 9:24; hebrejski *kodeš kodešim*). To se događa u početku nebeske službe Isusa Hrista, pošto je On bio „odsječen“, drugim riječima, pošto je umro na Golgoti. Veliki vrhunac viđenja u Danilu 8. je *čišćenje Svetilišta* u vrijeme kraja, posle isteka 2300 večeri i jutara (Danilo 8:14). Čujno otkrivenje u Danilu 8:13,14 ukazuje na kraj dugog razdoblja 2300 večeri i jutara, i na djelo očišćenja koje treba da započne u vrijeme kraja (Danilo 8:17,19). Čujno otkrivenje u Danilu 9:24-27 pruža početnu tačku za djelo u Svetilištu i njegovo pomazanje (Danilo 9:24). Prema tome, početak (pomazanje Svetilišta) i kraj (čišćenje Svetilišta) pripadaju velikim završnim događajima nebeskog obreda. Svaki njegov aspekt je proročki nagoviješten i događa se tačno prema prorečenom vremenskom rasporedu. Ove osnovne povezanosti spajaju tekstove u Danilu 8. i 9. u jedno jedino jedinstveno viđenje (Danilo 8:1-12) sa čujnim dijelom (Danilo 8:13,14) i tumačenjem (Danilo 8:15-26; 9:24-27) s posebnim osvrtom na vremenski elemenat.

Danilo 9:24-27 otkriva da će vremenski period milosti za Izrael potrajati „sedamdeset sedmica“ ili 490 godina. Ovo proročanstvo o sedamdeset sedmica sadrži neprekinutu, doslednu, trodjelnu hronologiju utemeljenu na rasporedu „sedmica“, podijeljenih u „sedam sedmica“ ili 49 godina, „šezdeset i dvije sedmice“ ili 434 godine i „jednu sedmicu“ ili sedam godina.

U sredini poslednje sedmice Mesija će „ukinuti žrtvu i prinos“ (Danilo 9:27), jer će biti „odsječen“ (Danilo 9:26), odnosno ubijen nasilnom smrću. Mesijina žrtva će ukinuti životinjske žrtve prinošene u jerusalimskom Hramu; i na taj način će starosavezni obredni zakon naći svoje ispunjenje. Ovu mesijansku žrtvu prinio je Isus

Hrist 31. godine naše ere, tačno prema narečenom proročkom vremenskom rasporedu. Posle svog uskrsenja i uznesenja, Isus je „pomazao svetinju nad svetinjama“ (Danilo 9:24), to jest, nebesko Svetilište. Time je obilježen početak Njegove nebeske službe, Njegova svakodnevna služba.

Danilo 9:24 kaže da su „sedamdeset sedmica određene (odsječene) tvome narodu (Izraelu) i tvome gradu svetome (Jerusalimu)“. Pošto se nijedan drugi vremenski period ne spominje u Danilu 8. i 9. ovdje može da se radi jedino o 2300 večeri i jutara ili godina od kojega je „odsječen“ vremenski period od „sedamdeset sedmica“ ili 490 godina. Oba vremenska perioda u Danilu 8. i 9, 2300 večeri i jutara ili godina i „sedamdeset sedmica“ započinju u istom razdoblju Medo-Persije, što znači da su 490 godina odsječene od početka 2300 večeri i jutara.

Ako se može odrediti tačna godina početka 490 godina, onda se lako može odrediti i tačna godina početka 2300 godina. Danilo 9:25 jasno kaže da 490 godina započinje „od izlaska riječi da se Jerusalem obnovi i ponovo sagradi“. Proročanstvo o obnovljenju i ponovnom zidanju Jerusalima odnosi se na dva različita, ali povezana aspekta, naime, na obnavljanje religijsko-političke autonomije i samouprave i na fizičko ponovno zidanje Jerusalima. Dekret o kojemu govori tekst u Danilu 9:25 mora da sadrži oba ova aspekta.

Dekret kralja Kira, kojim je naređeno ponovno zidanje Hrama (Ezra 1:2-4), ne odnosi se na ovo pitanje. Isto to se može kazati i o dekretu Darija I (Danilo 6:1-12), koji predstavlja samo osnaženje prethodnog Kirovog dekreta. Oba ova dekreta se odnose na ponovno zidanje Hrama, ali ne ispunjavaju uslove navedene u Danilu 9:25.

Sledeći veliki dekret, poznat iz Biblije, izdat je sedme godine vladanja Artakserksa I i zapisan je u Ezri 7:12-26. Ovaj dekret se može smatrati ispunjenjem proročanstva u Danilu 9:25 zato što

govori i o ponovnom zidanju i obnavljanju Jerusalima. Kraljev nalog je obnovio religijsko-političku autonomiju i samoupravu Jerusalima, jer je kralj dozvolio prinošenje žrtava i obavezao se da će plaćati njihovo prinošenje (Ezra 7:17), osim toga dao je pravo gradskim vlastima da postavljaju upravitelje i sudije koji će suditi po „zakonima Boga vašega“ (Ezra 7:25). Dekret je čak garantovao punu samoupravu u propisivanju kazni, uključujući i zatvor, konfiskaciju dobara, progonstvo i smrt (Ezra 7:26). Ova odredba se odnosila i na Jevreje i na ne-Jevreje „s one strane rijeke“ (Ezra 7:25). Dekret kralja Artakserksa I, objavljen sedme godine njegove vladavine, takođe dolazi u obzir, zato što ispunjava aspekt „izgradnje“ Jerusalima, odnosno fizičku obnovu judejskog glavnog grada (vidi: Ezra 4:7,11-16).

Dekret koji je izdao Artakserks I je jedini koji zadovoljava oba uslova iz Danila 9:25, obnavljanje i ponovno zidanje Jerusalima. Na temelju klasičnih istorijskih izvora, egipatskih astronomskih izvora, vavilonskih astronomskih izvora, egipito-hebrejskih istorijskih izvora, vavilonskih istorijskih izvora, mi sada znamo da je dekret bio objavljen 457. godine prije Hrista. Prema tome, godina 457. prije Hrista je godina početka razdoblja od 490 godina iz Danila 9 i istovremeno početak 2300 godina iz Danila 8, razdoblja od kojega je odsječeno 490 godina.

Na temelju teksta u Danilu 9:24,25 gdje stoji da sedamdeset sedmica ili 490 godina počinju 457. godine prije Hrista i da su „odsječene“ od 2300 godina, možemo zaključiti da i 2300 godina počinju 457. godine prije Hrista. Ovo razdoblje se završava u „vrijeme kraja“, 1844. godine posle Hrista. Prema tome, izraz „večeri i jutara“, koji u hebrejskom tekstu nema množine i između kojih nema veznika, predstavlja godine u istorijskom smislu. Dvije hiljade i tri stotine večeri i jutara su 2300 stvarnih kalendarskih godina. To razdoblje započinje 457. godine prije Hrista i završava se 1844. godine posle Hrista. Prema tome, godina 1844. je godina

kada je započelo čišćenje nebeskog Svetilišta.

Danilo 7 pokazuje da je božanski nebeski sud morao započeti posle 1798. godine posle Hrista i da se mora završiti kada sveci Najvišega, vjerni Božji sledbenici, budu primili vječno Božje kraljevstvo prilikom Hristovog drugog dolaska. Drugim riječima, nebeska sudska rasprava se održava u toku vremena kraja, kao što Danilo 7 jasno pokazuje. Danilo 8. i 9. pokazuju tačan datum početka ovog suda, o kojemu se govori kao o obnavljanju, čišćenju nebeskog Svetilišta (Danilo 8:14). Godine 1844. posle Hrista počeo je, dakle, nebeski predadventni istražni sud. To je zaista u toku vremena kraja (Danilo 8:17,19), i slaže se sa izrazom „čas suda njegova“ iz Otkrivenja 14:7.

(3) *Vremenska odrednica u tipologiji službi u zemaljskom Svetilištu.* Osim dokaza iz apokaliptičke literature, koja pokazuje da je predadventni istražni sud započeo 1844. godine, u „vrijeme kraja“, služba u nekadašnjem Izraelskom Svetilištu pruža dodatne tipološke dokaze za vremensko određivanje prve faze posljednjeg suda.

Aktivnost u zemaljskom Svetilištu bila je podijeljena na svakodnevne i godišnje službe. Ove posljednje su dolazila na kraju obredne godine, na Dan pomirenja (3. Mojsijeva 16; 23:26-32; 4. Mojsijeva 29:7-11). Hebrejsko ime za Dan pomirenja je Jom kipur, preveden i kao Dan čišćenja, čime se upućuje na očišćenje i pranje od grijeha (3. Mojsijeva 16:19,30) koje se obavljalo na taj posljednji dan ritualnog godišnjeg ciklusa. To tipološki odgovara čišćenju nebeskog Svetilišta o kojemu govori Danilo 8:14. Veza između Danila 8:14 i 3. Mojsijeve 16 sastoji se od te konceptualne povezanosti ali i iz upotrebe pojma „svetilište (hebrejski *kodesh*) koji se dosledno upotrebljava za Svetilište i za aktivnosti u toku Dana pomirenja u 3. Mojsijevoj 16.

U skladu sa antitipskom ulogom Isusa Hrista kao nebeskog Sveštenika (Jevrejima 6:20; 7:3,15-17) i sa pomazanjem nebeskog Svetilišta (Danilo 9:24), naš Gospod je započeo svoju svakodnevnu

službu posredovanja i zauzimanja (Rimljanima 8:24; 1. Timoteju 2:5; Jevrejima 7:25). On svim vjernicima omogućuje pristup Bogu (Rimljanima 5:2; Efescima 2:18) svojom boljom službom (Jevrejima 8:6), utemeljenom na „boljem savezu“ (Jevrejima 7:22), otvarajući „novi i živi put“ (Jevrejima 10:20), kojim se možemo „približiti prijestolu blagodati“ (Jevrejima 4:16). Hristova krv prolivena na Golgoti u pravo vrijeme po Božjem vremenskom rasporedu (Danilo 9:26,27) osigurava nam ulazak u Svetilište (Jevrejima 10:19) gdje ćemo naći oprostjenje svih priznatih grijeha (1. Jovanova 2:1,2) koji će biti preneseni na nebesko Svetilište.

Služba koju je Hrist započeo posle svog svečanog uvođenja u službu nebeskog Prvosveštenika tipološki odgovara svakodnevnoj službi zemaljskih sveštenika u toku obredne godine, prije nego što se obavi završna aktivnost u toku Dana pomirenja. Hrist ispunjava tipološki i službu Prvosveštenika na Dan pomirenja, dana suda i čišćenja Svetilišta.

Dan pomirenja bio je i dan suda (3. Mojsijeva 23:29). Preovladavao je aspekt odbrane vjernih i odanih Izraelaca koji su iskoristili sve pogodnosti koje im je Bog dao da bi obnovili svoj savez s Bogom svakodnevnim službama u toku ritualne godine. Trebalo je da Izraelci vjerom koriste odgovarajuće zamjениčke žrtve koje se prinose u toku svakodnevne službe, u toku prve faze obredne godine, i da se tako osposobe da opstanu u Božjoj prisutnosti na Dan pomirenja. Za njih je Dan pomirenja bio dan suda na kojemu će biti odbrani i oslobođeni svake krivice. Oni su slijedili odredbe Božjeg plana spasenja i sada su bili u stanju da zaslugom Božje blagodati žanju i njegove blagoslove.

Drugi aspekt Dana pomirenja ili Dana suda bila je odmazda ili kazna. Nevjerni Izraelci koji se nisu ponizili na taj posebni dan (3. Mojsijeva 23:29) trebalo je da budu „istrijebljeni iz naroda svojega“. Izraz u originalu „odsječeni“ je tehnički pojam za gubitak života Božjom neposrednom intervencijom ili smrtnom kaznom.

Prema tome, Dan pomirenja bi svim Izraelcima donosio ili odbranu i život ili osudu i smrt, zavisno od njihove spremnosti da ostanu vjerni Bogu ili da ostanu u stanju pobune i otpada. Samo Izraelci su dolazili na ovaj sud. Ne-Izraelci nisu imali dijela u iskustvima Dana pomirenja.

Vremensko smještanje velikog dana na kraj ritualne godine analogno je vremenskom smještanju nebeskog antitipskog dana pomirenja u vrijeme kraja. Prema tome, predadventni sud antitipski odgovara Danu pomirenja u ritualu zemaljskog Svetilišta.

Ove osnovne činjenice koje nalazimo u Bibliji omogućuju proučavaocima Biblije da steknu jasno i određeno mišljenje o vremenu održavanja nebeskog predadventnog istražnog suda, prve faze sveopšteg posljednjeg suda. On je započeo 1844. godine i završiće se prije drugog dolaska Isusa Hrista, kada će doći kraju i vrijeme milosti dodijeljeno ovom svijetu.

(b) Sudija na predadventnom istražnom sudu. U toku prve faze posljednjeg suda Bog Otac će obavljati ulogu sudije. Tekst u Danilu 7:9 božanskog sudiju naziva „Pradavnim“ (Danilo 7:13,22), što je jedinstven slučaj u cijelom Starom savezu. Taj naziv pokazuje da je Bog veličanstven, dostojan obožavanja i poštovanja, da je mudar. Po njemu se Bog Otac razlikuje od „Sina čovječjeg“ koji dolazi „Pradavnom“ na „oblacima nebeskim“ (Danilo 7:13).

Slika koju daje Otkrivenje ponovo je u skladu sa slikom suda u Danilu 7. U Otkrivenju 14:7 čitamo da je „došao čas suda njegova“. To je sud kojim predsjedava Onaj koji je spomenut u prethodnom pozivu: „Bojte se Boga!“ Bog Otac je Sudija na predadventnom istražnom sudu.

Hrist još ne sudi u to vrijeme. Ali, Isus Hrist, uskršli Spasitelj, prisustvuje tom suđenju (Danilo 7:13,14), preuzimajući ulogu branioca onih čija imena se pojavljuju na sudu. On sam prima kraljevstvo iz ruke svoga Oca (Danilo 7:14) i kasnije ga predaje svetima

(Danilo 7:18).

Činjenica da je Bog Otac Sudija izgleda da pokazuje da je On životno zainteresovan za dobro onih koji izlaze pred Njega na sud i koji mogu da budu ili odbranjeni ili osuđeni, zavisno od svojih djela i svoga života.

Otac je ovdje prikazan kao Biće koje ima aktivnu ulogu u planu spasenja. Jevanđelje po Jovanu potvrđuje: „Bog je toliko volio svijet da je dao svog jedinorođenog Sina, da niko ko vjeruje u njega ne bude uništen, nego da ima vječni život“ (Jovan 3:16). Sledeći stihovi (Jovan 3:17-21) otkrivaju kontekst suda i mogućnost osude i kazne. Bog Otac je poslao Isusa na svijet da navede ljude na odluku za Hrista ili protiv Njega. Svi koji povjeruju u Sina imaju život vječni. Na sudu kojim predsjedava Otac pojaviće se slučajevi svih onih koji su bili dirnuti Očevim naporom da donese spasenje čovječanstvu.

(c) Oni koji će se pojaviti na predadventnom istražnom sudu. Da bi se odredilo ko će se pojaviti na predadventnom istražnom sudu bitna je tipologija Dana pomirenja. U to vrijeme jedino su Izraelci izlazili pred sud, što ukazuje da će se jedino oni koji sebe smatraju pripadnicima Božjeg naroda pojaviti pred ovim sudom.

Apostol Petar potvrđuje da sud mora da počne „od Božjeg doma. A ako počinje od nas, kakav će tek biti kraj onima koji nisu poslušni Božjoj dobroj vijesti?“ (1. Petrova 4:17) „Oni koji se protive Božjemu jevanđelju“ svakako da su oni koji su nekada, bar jednom u životu, imali priliku da prihvate Božji poziv milosti.

Knjige proroka Danila i Otkrivenja su izričite po ovom pitanju. Mislilo se da bi „mali rog“ iz Danila 8. koji je obeščastio Svetilište, svakako morao da se pojavi na ovom sudu, koji simbolički predstavlja čišćenje Svetilišta. Međutim, pažljivo ispitivanje rječnika u Danilu 8:9-14. pokazuje da čišćenje, odbrana i obnavljanje Svetilišta (Danilo 8:14) ne dolaze kao odgovor na aktivnosti

„malog roga“. On napada „poglavara nad vojskama“, ali ne obeščašćuje Svetilište. Prema tome, proizlazi da Danilo 8 ne tvrdi da „mali rog“ treba da bude uključen u aktivnosti čišćenja Svetilišta.

Prvi prizor suda u viđenju u Danilu 7 završava se rečenicom: „I sud sjede i svici se otvoriše!“ (Danilo 7:10) Riječ „sud“ (din) ukazuje da će biti održano suđenje izvjesnim osobama, ali tekst ne otkriva kome. Međutim, on iznosi neke dokaze koji zaslužuju da budu razmotreni.

Kada se spominju knjige na Nebu obično se misli na knjige koje se bave ljudskim bićima. Prema tome, ljudska bića će se pojaviti na sudu. To je ujedno i drugi razlog da se prihvati da su „sveci Najvišega“ pobožna ljudska bića, a ne anđeli. Ovi svici se očigledno ne otvaraju zbog Boga, koji je sveznajuć. Ove knjige, koje se pretražuju, treba da nam pruže uvid u pitanja povezana sa onima koji se pojavljuju na sudu.

Danilo 12:1 daje osnovne informacije o sadržaju knjiga. Na kraju „vremena nevolje“ „svaki čije se ime nađe zapisano u knjizi“ biće spasan. Jasno je, prema tome, da knjiga ili knjige sadrže imena onih koji pripadaju Božjem narodu.

I drugi starosavezni tekstovi govore o nebeskim zapisima u obliku knjige. Kada se Izrael pobunio na Sinaju i kada je Bog objavio svoju namjeru da ga uništi, Mojsije se obraća Bogu s molbom da poštedi svoj narod: „A ako nećeš, molim te, izbriši me iz svoje knjige koju si napisao!“ (2. Mojsijeva 32:32) Gospod odgovara Mojsiju riječima: „Onoga ko mi zgriješi, njega ću izbrisati iz svoje knjige!“ (2. Mojsijeva 32:33) Ovo prvo starosavezno spominjanje nebeskih knjiga otkriva da one sadrže imena onih koji tvrde da pripadaju Božjem narodu. Ista slika se pojavljuje i u drugim starosaveznim tekstovima koji govore o knjizi koju Bog ima na Nebu (Psalam 69:28; Malahija 3:16). Prema tome, dolazimo do sledećeg opravdanog zaključka: Svako pominjanje Božje nebeske knjige u Starom savezu povezano je na ovaj ili na onaj način sa Božjim

narodom umjesto sa Njegovim neprijateljima.

Ukratko rečeno, dokazi iz Knjige proroka Danila i drugih mjesta ukazuju jednoglasno da će se oni koji sebe smatraju pripadnicima Božjeg naroda, dakle, i pravi i lažni vjernici, pojaviti na sudu u ovoj prvoj fazi, u fazi predadventnog istražnog suda.

Ključnu ulogu u potvrđivanju ovog zaključka ima tekst u Danilu 7:22: „dok nije došao Pradavni, i sud je dat svecima Najvišega.“ Drugi prevodi kažu: „i presuda donijeta u korist svetaca Najvišega“ (NKJV, NASB) Ti noviji prevodi prenose u savremeni jezik pravo značenje aramejskog predloga „l“. Danilo 7:22 izričito govori da se slučaj „svetaca Najvišega“, pripadnika Božjeg naroda, razmatra kada se otvaraju knjige na zasjedanju nebeskog suda.

„Sveci Najvišega“ su bili izloženi surovom napadu „malog roga“, koji ih je progonio mnogo godina i pobio neke od njih (Danilo 7:21,25). Bog preuzima njihov slučaj na zasjedanju predadventnog suda. On otvara svoje knjige na vidiku svih nebeskih bića, i počinje preispitivanje zabilježenih djela i vjere svetih. Ovaj istražni sud će na temelju otvorenih knjiga opravdati i odbraniti Božje prave sledbenike pred okupljenim predstavnicima svemira i proglasiti da su spremni da prime vječno kraljevstvo iz ruke Sina čovječjeg (Danilo 7:18). Mirijade nebeskih bića koje prisustvuju ovoj prvoj fazi nebeskog suda (Danilo 7:10), moraju da saznaju koji od onih koji su se ikada izdavali za Hristove sledbenike zaista zaslužuju da naslijede Božje vječno kraljevstvo i da žive u njemu. Svi koji ostanu u vjeri sve do kraja biće odbranjeni na istražnom sudu. Njihovi grijesi biće izbrisani, jer se Isus postarao za njih.

Imena takozvanih Hristovih sledbenika koji nisu ostali Njemu vjerni i odani biće izbrisana iz nebeskih izvještaja (2. Mojsijeva 32:32,33). Predadventni istražni sud ih neće opravdati ni odbraniti. Njihova djela i nedostatak vjere svjedočiće protiv njih, a njihova imena biće izbrisana iz knjige života.

Na ovom predadventnom istražnom sudu Bog iznosi slučajeve

priпадnika svoga naroda pred nebeski sudski skup. To je sud koji će odbraniti vjerne pripadnike Njegovog naroda; on je sazvan u korist „svetaca Najvišega“ (Danilo 7:22). Pradavni koji im sudi nije njihov neprijatelj. On je pravedni Sudija, koji sudi u njihovu korist, jer je preko svoga Sina učinio sve što je bilo neophodno da njihovi grijesi budu oprosteni i da oni naslijede vječno kraljevstvo.

Međutim, ovaj predadventni istražni sud ima i svoju neugodnu stranu. Moguće je da osoba, koja je nekada bila pravi sledbenik Isusa Hrista, ponovo odluči da će ići svojim putem. Oni koji istraju u grijehu doživjeće da se njihova imena izbrišu iz knjige života (2. Mojsijeva 32:33). Iako ova strana suda svakako postoji, brisanje nije predominantni zadatak predadventnog istražnog suda.

Predominantni zadatak predadventnog istražnog suda je donošenje presude u korist svetaca Najvišega (Danilo 7:22). Bog je na strani svoga naroda. U „vrijeme nevolje“ sam Mihailo će ustati da se bori za svoj narod i da ga izbavi (Danilo 12:1). Svi vjerni koji su pomrli prije Njegovog dolaska na oblacima ustaće tada iz svojih grobova na „vječni život“ (Danilo 7:2). Bog je Sudija i Spasitelj. Hristova smrt na krstu čini ga pobjedonosnim Izbaviteljem i sposobnim Pomoćnikom svih onih koji se vjerom oslone na Njega i čekaju Njegov dolazak.

(d) Mjesto predadventnog istražnog suda. Danilo 7 prikazuje kosmičku dimenziju ovog suda sa međugrom između prizora na Nebu i na Zemlji, i to u posebnom literarnom obliku, navodeći naizmjenično prizore s Neba i sa Zemlje: Zemlja (Danilo 7:2-8), Nebo (Danilo 7:9,10), Zemlja (Danilo 7:11,12), Nebo (Danilo 7:13,14). Ovaj oblik je posebno naglašen naizmjeničnom upotrebom proze (Zemlja) i poezije (Nebo). Poetski djelovi prenose čitaoca na zasjedanje nebeskog skupa. To se posebno ističe i naglašavanjem „prijestola“ (Danilo 7:9). U cijeloj Bibliji prijesto povezan s Božanstvom – ovdje Pradavni – uvijek je na Nebu. Prema tome, Danilo naglašava da se suđenje održava na Nebu.

Danilo 8. daje nove pojedinosti. I u ovom poglavlju imamo međuigru nebeskih i zemaljskih dimenzija. Viđenje se seli sa čisto zemaljskih prizora, sa dvije životinje koje simbolički predstavljaju zemaljske sile (Danilo 8:3-8) prema „malom rogu“, koji se isprva širi horizontalno (Danilo 8:9, možda i 10), a onda vertikalno (možda Danilo 8:10, svakako 8:11,12) da bi se uzdigao do područja „Poglavara nad vojskama“ i Njegovog nebeskog Svetilišta (Danilo 8:11). Čujni dio viđenja (Danilo 8:13,14) prenosi čitaoca pravo u nebesko područje, s nebeskim bićima koja međusobno razgovaraju. Vrhunac viđenja je njeno usredsređivanje na sukob između Poglavara nad vojskama i malog roga oko nebeskog Svetilišta i njegovih službi.

U okviru ovog konteksta Svetilište iz Danila 8:11,14 jedino može da bude nebesko Svetilište, kao što i vremenski redosled zbiivanja u poglavljima ukazuje. Čišćenje nebeskog Svetilišta (Danilo 8:14) obuhvata i Božje sudijsko djelovanje, sa sudnicom u samom nebeskom Svetilištu. I ponovo Danilo 8. dodaje nove pojedinosti Danilu 7.

Stvarnost nebeskog Svetilišta je tako dobro poznata na temelju starosaveznih i novosaveznih tekstova da je neophodna samo kratka izjava, zato što neki tumači smatraju da nebesko Svetilište ne postoji. Vertikalna nebesko-zemaljska dimenzija Svetilišta je opisana u 2. Mojsijevoj 25:8,9 kada je „uzor“ (hebrejski *tabnit*) bio pokazan Mojsiju na Gori. Naziv za ono što je Mojsiju u Starom savezu bilo pokazano na gori Sinaju, u Novom savezu glasi „pri-lika“ (grčki *tipos*, Djela 7:44; Jevrejima 8:5). Zemaljsko Svetilište bilo je samo „kopija i sjenka“ nebeske stvarnosti. U tom smislu, zemaljsko Svetilište je samo kopija nebeskog originala.

Mnogobrojni tekstovi u Psalmima (11:4; 18:6,7; 29:9; 68:35, 36; 96:6; 150:1) i u proročkim knjigama Starog saveza govore o Božjem nebeskom Svetilištu (Isaija 6:1; Jona 2:7,8; Mihej 1:2; Hava-kuk 2:20).

Stvarnost nebeskog Svetilišta je sa istim žarom potvrđena i u Novom savezu. Poslanica Jevrejima potvrđuje njen centralni dio (Jevrejima 8:1-10,25) u kojemu Isus obavlja prvosveštenučku službu, kao „sluga koji služi za ljude na svetom mjestu i u pravom hramu koji je podigao Gospod, a ne čovjek“ (Jevrejima 8:2). „Hagia“ o kojoj je ovdje riječ je nebesko Svetilište. Apostol ga naziva „pravi hram“. Grčki izraz za „pravi“ je „aletinos“, stvaran, za razliku od prividnog. Isti izraz se upotrebljava kada se govori o stvarnom postojanju Boga (Jovan 17:3). Nebesko Svetilište je isto toliko stvarno koliko je i sam Bog stvaran.

U Jevrejima 9:1-5 „zemaljsko Svetilište“ se sastoji od spoljnog šatora, prvog odjeljenja zemaljskog Svetilišta, koje se obično naziva „svetinja“ i drugog šatora, koji se naziva „svetinja nad svetinjama“ ili „najsvetije mjesto“. Sa početkom u 8. stihu, Svetilište je dovedeno u vezu sa nebeskim stvarnostima u okviru novog saveza. Prvi ili spoljašnji šator u Jevrejima 9:8 (*protos* – u smislu pređašnji) odnosi se na cjelokupno zemaljsko Svetilište. „Svetilište“ na Nebu ne može da ima nikakvu ulogu sve dok „prvi“ ili „pređašnji“ šator, bolje rečeno, zemaljsko Svetilište, obavlja svoju službu za vjernike. Prvi šator je postao stari, zemaljski šator u svojoj potpunosti, uključujući i svetinju i svetinju nad svetinjama, a drugi šator ‘bolji i savršeniji tabernakul’ iz jedanaestog stiha, postaje nebesko Svetilište. Postoji, dakle, nebesko Svetilište sa dva odjeljenja ili područja, neizmjerljivo slavnije od zemaljskog Svetilišta.

Naglasak teksta u Jevrejima 9:23,24 podupire ovu sliku. Tekst glasi: „Zato je bilo potrebno da se zemaljske slike onoga što je na nebu čiste na taj način, a ono što je na nebu čisti se žrtvama boljim od takvih žrtava. Jer Hristos nije ušao u sveto mjesto načinjeno rukama, koje je kopija onog stvarnog, već u samo nebo, da se sada pojavi pred Božjim licem za nas.“ „Samo nebo“, to je nebesko Svetilište, u koje je Hrist ušao da obavi svoju prvosveštenučku službu

u korist ljudskog roda.

Isus Hrist je veliki Prvosveštenik koji obavlja posebnu službu u nebeskom Svetilištu. Posle svog uznesenja, započeo je prvu fazu svoje službe u nebeskom Svetilištu, svoju „svakidašnju“ službu, u prvom odjeljenju, prvom području dvodjelnog nebeskog Svetilišta; godine 1844. započeo je drugu fazu svoje službe, „godišnju“ ili službu na antitipski dan pomirenja u drugom odjeljenju ili drugom području nebeskog Svetilišta.

Knjiga Otkrivenja pravi jasnu razliku između samog Neba kao takvoga i Svetilišta/Hrama na Nebu, kao što se može vidjeti u Otkrivenju 11:19: „I Božji hram se otvorio na nebu i pokazao se kovčeg njegovog saveza u njegovom hramu.“ Prema tome, na Nebu zaista postoji Hram ili Svetilište. Anđeli koji su izašli iz Hrama to potvrđuju (Otkrivenje 14:15,17; 16:17). Isti naglasak se zapaža i u Otkrivenju 15:5: „Nakon toga vidio sam kako se na nebu otvorio hram – tabernakul sa svjedočanstvom.“ U ovom dvodjelnom nebeskom Svetilištu ili Hramu održava se božanski sud i odatle se proglašavaju božanske odluke (Otkrivenje 7:15; 16:17). Nebesko Svetilište je glavni svemirski centar u pogledu realizacije Plana spasenja za stanovnike Zemlje.

Na temelju ovih dokaza Starog i Novog saveza može se zaključiti da se predadventni istražni sud održava u svetinji nad svetinjama nebeskog Svetilišta. Prva faza konačnog suda se odvija kao analogija aktivnosti u toku zemaljskog Dana pomirenja. Kao što je stari savez imao svoje zemaljsko Svetilište sa njegovim svakidašnjim i godišnjim službama, tako i novi i bolji savez ima svoje nebesko Svetilište u kojemu Hristos kao nebeski Prvosveštenik obavlja svakidašnju službu, a od 1844. godine i novu, konačnu službu u prisutnosti Oca, koji sudi svima koji su se u toku svih vekova izdavali za Njegove vjerne sledbenike. Hristova služba je služba posredovanja u prisutnosti Pradavnoga za one koji su ga prihvatili kao svoga Gospoda i Spasitelja. I Otac i Sin učestvuju u procesu

spasonosnog suda, i svaki od njih ima svoju posebnu ulogu u spasenju vjernih pripadnika ljudskog roda.

(e) Svrha predadventnog istražnog suda. Zadatak predadventnog suda je da istraži i ocijeni slučajeve svih onih koji su sebe smatrali vjericima. Jedna od njegovih uloga je da ustanovi koji od onih koji se izdaju za Hristove sledbenike ima pravo da naslijedi Božje vječno kraljevstvo.

Istraživači Biblije su shvatili da mora postojati nešto što bi se moglo nazvati „sudom prije suda“, dakle, da mora postojati predadventni sud. Uskrsenje i uznesenje svetih su posledica suđenja koje se moralo održati prije suđenja narodima nevjernog čovječanstva. Pošto Pavle piše da će „sveti suditi svijetu“ (1. Korinćanima 6:2; Matej 19:28) mora se donijeti zaključak da suđenje zajednici svetih i suđenje „svijetu“ ne mogu predstavljati jednu te istu sudsku aktivnost. Isto onako kao što uskrsenje onih koji pripadaju Hristu prethodi opštem uskrsenju (bezakonika) mrtvih, tako i suđenje svetima vremenski prethodi suđenju „narodima“.

Drugi važan zadatak predadventnog istražnog suda je odbrana svetih. Mi smo već zapazili da Danilo 7 izvještava da su „sveci Najvišega“ izloženi napadima „malog roga“, u stvari, predstavnika sotonskih sila koje vojuju protiv Božjeg naroda (Danilo 7:21,25). Sveci Najvišega su lažno optuženi, progonjeni, pogrešno ocijenjeni. Bog za vrijeme predadventnog istražnog suda otvara sve nebeske zapise tako da svi nebeski stanovnici mogu da ih pregledaju. Bog će priteći u pomoć one koji su zlostavljani i progonjeni na temelju lažnih optužbi. On će ih opravdati pred svim stanovnicima svemira, okupljenima na velikom kosmičkom sudskom ročištu.

Treći važan zadatak predadventnog istražnog suda je odbacivanje optužbi podignutih protiv Božjeg karaktera. Bog je bio pogrešno predstavljen kao samovoljno, osvetoljubivo i kritički raspoloženo biće, kao udaljen i ravnodušan prema ljudima. Opisivan je kao biće koje ne zaboravlja nijedno zlo i ima zle namjere.

Raspirivane su sumnje u Njegov karakter i u Njegovo Biće. Predadventni istražni sud treba da pokaže pravu sliku Boga Oca. On priskače u pomoć svojoj djeci; On preuzima njihov slučaj u prisutnosti svih nebeskih bića, koja mogu da vide da je pravednost i pravičnost ugrađena u same temelje njegovog suda, Njegovog prijestola (Psalam 89:14; 97:2). I sam Bog će biti oslobođen svih optužbi na predadventnom istražnom sudu.

Četvrto važno djelo koje treba da se obavi na predadventnom istražnom sudu odnosi se na čišćenje Svetilišta (Danilo 8:14; Jevrejima 9:23). „Samo nebo“ (Jevrejima 9:23), nebesko Svetilište, treba da se očisti od nagomilanih grijeha svetaca svih vremena. Zemaljsko Svetilište se čistilo (3. Mojsijeva 16:19,30; hebrejski „tahir“) na Dan pomirenja. Ova misao je podvučena pojmom „pomirenje“ (hebrejski „kapar“ – pokriti) koji u mnogim kontekstima sadrži snažnu konotaciju o čišćenju.

U Danilu 8:14 tekst „svetinja će se očistiti“ je prevod koji potiče još iz predhrišćanskih vremena, kao što pokazuje Septuaginta. Sama riječ „očistiti“ predstavlja prevod hebrejske riječi „katak“, koja ima snažne semantičke konotacije, uključujući i misao o čišćenju, opravdanju, odbrani i popravljanju. Antitipski nebeski dan pomirenja, koji je započeo 1844. godine, morao je da pruži širi pogled izražen pojmom „katak“. Tekst u Danilu 8:14 jezički povezuje taj stih sa Danom pomirenja, što posebno dolazi do izražaja pojavljivanjem pojma „svetilište“ u cijelom tekstu šesnaestog poglavlja 3. knjige Mojsijeve. Ukratko, riječi koje se upotrebljavaju za opis čišćenja nebeskog Svetilišta asociraju na Dan pomirenja, koji je dan čišćenja, pranja i suda. I nebeska aktivnost na dan pomirenja obuhvata čišćenje, ispravljanje, opravdanje i odbranu. Ove aktivnosti se odnose na Svetilište, na narod i na samoga Boga dok se obavlja završno djelo na Nebu. U odnosu na one koji se smatraju Božjim narodom, ovo djelo je sudsko, ali i otkupiteljsko, pokazujući da će proces pomirenja koji je započeo Hristovom

smrću na krstu doći kraju završavanjem predadventnog istražnog suda u nebeskom Svetilištu. Kada se predadventni istražni sud bude završio, zaključiće se i proces pomirenja pod upravom Boga i Hrista.

Čišćenje u toku zemaljskog Dana pomirenja je značilo brisanje grijeha. Hebrejski pojam preveden našom riječju „pomiriti“ (kapar) upotrebljava se paralelno s pojmom „izbrisati“ (hebrejski: mahah), kao što se vidi u Jeremiji 18:23 i Nehemiji 4:5. Nebesko čišćenje (Jevrejima 9:23,24) označava brisanje grijeha iz nebeskih izvještaja. Subjektivno, grešnik dobija oprostjenje svojih grijeha svakodnevnim pokajanjem i priznanjem grijeha pošto je spasen u Gospodu; objektivno, zabilježeni i oprošteni grijesi na Nebu se brišu onda kada slučaj onoga koji se smatra Hristovim sledbenikom bude razmotren na predadventnom istražnom sudu. Svi vjerni ostaju spaseni u rukama Isusa Hrista i u rukama Boga Oca, koji je dao Hrista da bi spasio ljudski rod. Međutim, vjernik i dalje zadržava slobodu izbora; on i dalje zadržava pravo da se odvoji od Boga, ukoliko to želi.

Ove osnovne svrhe preadventnog istražnog suda pokazuju ko zadržava konačnu vlast nad svecima Božjim, svima onima koji su ikada u toku proteklih vremena izrazili svoju vjeru u Hrista i ostali do kraja na Božjoj strani; koji zaslužuju da naslijede kraljevstvo koje Hrist donosi sa sobom; Hrist, koji će na sudu stati na stranu svetih. Božja pravednost i pravičnost zasjaće punim sjajem na tom sudu i pokazati na jedinstven način pravu svrhu suda. Božanski karakter će se otkriti u svojoj konačnoj slavi kao nikada prije toga. Sva nebeska bića će shvatiti bolje nego ikada ranije da je Bog Gospodar nad gospodarima i Kralj nad kraljevima. Svi će ustanoviti da je On sudija koji sudi pravedno i pošteno, uzimajući u obzir sve pobude i težnje ljudskog srca. Svi će shvatiti da On razumije sve naslijedene sklonosti i izopačenosti uma, duše i tijela. Ništa Njemu ne promiče niti je izvan Njegovog domašaja dok izriče

presudu u korist svojih svetih (Danilo 7:22). On je dao svoga jedinog Sina da posreduje za izgubljeno čovječanstvo, tako da svi koji se oslone vjerom u Gospoda Isusa Hrista mogu da budu spaseni Njegovim zaslugama, koje će Otac svakom vjerniku uračunati u pravednost. Ljubav i pravda srešće se u Bogu na dobro svima koji su Njegovi.

(f) Kratak pregled. Može se zaključiti, dakle, da je predadventni istražni sud vitalna Božja aktivnost u nebeskom Svetilištu, aktivnost koja je započela 1844. godine. To je osnovna prekretnica u planu spasenja koji upravo treba da se završi. Ta prva faza konačnog suda donosi odluku o vječnoj sudbini svih onih koji su ikada spadali među Hristove sledbenike. Ona se usredsređuje na Boga Oca kao na milosrdnog Sudiju, na one koji Njemu pripadaju preko Isusa Hrista, i na zasluge koje je On postigao njih radi i koje je pripisao njima.

Objaviti „čas suda Njegova“ znači uputiti poziv svima da ostanu vjerni Bogu ili da se vrate Gospodu i da se pripreme za skori drugi dolazak Isusa Hrista. Sudbina svih onih koji sebe smatraju Hristovim sledbenicima je na kocki, ali je i sudbina nevjernih njime obuhvaćena. Prvi treba da ostanu vjerni „vječnom evanđelju“, a drugi da poslušaju njegovo moćno objavljivanje. Nalog za propovijedanje vječnog jevanđelja po cijelom svijetu kao poziv na spasenje i kao svjedočanstvo neobraćenima sada se sagledava u novoj svjetlosti kada se poveže s predadventnim istražnim sudom.

I Božji karakter zablista novom, pozitivnom svjetlošću kada mu se približimo u ovoj fazi suda. On se pokazuje kao pravedan i pravičan sudija u prisutnosti svih vjernih nebeskih bića.

Svim sledbenicima Boga i Isusa Hrista upućen je izazov da se silom svetoga Duha drže svoje biblijske etike. Pošto je suđenje utemeljeno na djelima koja su učinjena vjerom, naglasak je stavljen na vjernost u držanju Božjih deset uputa. Pošto je Bog upravo zauzet prvom fazom konačnog suda, koja je ujedno i druga i konačna

faza Hristove službe u nebeskom Svetilištu, svima vjernima je upućen poziv da žive svetim životom. Kako se kraj ovog doba približava, božanska oruđa na Nebu i ljudska oruđa ovdje na Zemlji su na djelu, svaki na poslu koji mu je dodijeljen, ispunjavajući božanski zadatak, sve do potpunog ispunjenja vječnog božanskog plana spasenja i otkupljenja na slavu i čast Gospodu.

2. Posleadventni milenijumski sud

(a) Mjesto suda. Posleadventni milenijumski sud zasjeda u toku milenijuma i to je druga velika faza sveopšteg, posljednjeg suda (Otkrivenje 20:4). Kao što je opisano u Otkrivenju 20:1-14, milenijum je razdoblje od hiljadu godina omeđeno sa dva uskrsnjenja: prvim, uskrsnjem pravednika prilikom drugog Hristovog dolaska i drugim, uskrsnjem bezakonika na kraju tog perioda. Svi pravednici, živi i uskrsli, dobili su besmrtnost i odvedeni su na Nebo (Jovan 14:2,3; 1. Solunjanima 4:17) da tamo žive i vladaju sa Hristom u toku milenijuma. Na Nebu pravednici vladaju sa Hristom i učestvuju u revizionoj i savjetodavnoj fazi suda nad bezakonicima. Prizor se zbiva na Nebu. U Otkrivenju 20:4-6 uopšte se ne spominje Zemlja. U knjizi Otkrivenja riječ „prijesto“ pojavljuje se 47 puta. U svim slučajevima, osim u tri, prijesto se nalazi na Nebu (Otkrivenje 2:13; 13:2; 16:10). I ovaj tekst, na isti način, govori o Nebu. Umjesto da Hrist sa svojim svetima kraljuje na Zemlji, Otkrivenje kaže da On sa svima svetima kraljuje na Nebu!

Odnos između tekstova u Otkrivenju 4, Otkrivenju 7:9-17; 14:1-5 i Otkrivenju 15:2-5 ukazuje da se svi odnose na istu okolinu. Opisuju se otkupljeni kako stoje pred Božjim prijestolom na Nebu. Svaki od tih tekstova doprinosi ukupnoj slici. Otkrivenje 4. naglašava prijesto i ono što ga okružuje. Otkrivenje 14. opisuje radost otkupljenih, onih koji su bez mane, koji sviraju u harfe i pjevaju novu pjesmu. U Otkrivenju 15. saznajemo riječi te nove pjesme.

Ista scena se vidi i u Otkrivenju 20:4. Oni koji su pobijedili,

oni koji se nisu poklonili zvijeri niti su primili njen žig, sada su sa Hristom na Nebu. Tu zajedno s Njime kraljuju i učestvuju u suđenju.

(b) Vrijeme održavanja posledventnog milenijumskog suda. Kao što je već rečeno, sud počinje „od doma Božjeg“ (1. Petrova 4:17; Ezekijel 9:6). Druga faza suda prelazi na ostatak čovječanstva, na one koji ne pripadaju „domu Božjem“. Ovo suđenje se održava u toku milenijuma, posle drugog Hristovog dolaska, pošto On uzme k sebi one koji mu pripadaju (Jovan 14:1-3).

(c) Sudije na posledventnom milenijumskom sudu. U milenijumskoj fazi poslednjeg suda Hrist i Njegovi sveti će obavljati ulogu sudija. To je dio njihovog „kraljevanja s Njime“ (Otkrivenje 20:4-6). „I vidio sam prijestole. Onima što su seli na njih dato je da sude.“ (Otkrivenje 20:4) „Zar ne znate da će sveti suditi svijetu.“ (1. Korinćanima 6:2)

(d) Optuženi na posledventnom milenijumskom sudu. Prorok Isaija izjavljuje da „i posle mnogo dana (pali nebeski anđeli i bezakonici sa Zemlje; vidi prethodni stih) položiće račune“ (Isaija 24:22). Pavle se služi opštim pojmom „svijet“ kada govori o onima kojima će biti suđeno na ovom sudu (1. Korinćanima 6:2; Rimljanima 2:2-26; Juda 1:14,15).

Isus je govorio o sudu nad ovcama i jarcima (Matej 25:32). Dok će ovce naslijediti kraljevstvo (Matej 25:34), jarci će primiti platu u skladu sa svojim zlim djelima. Dobiće „vječnu kaznu“ (Matej 25:46) u „ognju vječnom“ (Matej 25:41).

Milenijumski sud ide i dalje od suđenja ljudskim bićima. On sudi i „anđelima“ (Juda 1:6; 1. Korinćanima 6:3). To su otpali anđeli koji su bili zbačeni na Zemlju zajedno sa Sotonom (Otkrivenje 12:9).

Suđenje se obavlja po „zakonu“ (Rimljanima 2:12-16) i po „djelima“ (Otkrivenje 20:13), jer je i cijelo suđenje utemeljeno na onome što je učinjeno (Matej 24:45-51; 25:41-46; Jovan 5:28,29;

Rimljanima 2:1-10; 2. Korinćanima 5:10; Otkrivenje 20:12).

(e) Svrha posleadventnog milenijumskog suda. Svrha ovog suđenja je da se odredi zaslužena kazna, u skladu sa učinjenim djelima. Prema tekstu u Otkrivenju 20:11-15, slučajevi „mrtvaca, malih i velikih“ pojaviće se na sudu. Njima će biti suđeno „prema njihovim djelima na temelju onoga što je napisano u svicima“ (Otkrivenje 20:12).

Druga svrha suda je da se odredi zašto imena izgubljenih nisu „zapisana u životnoj knjizi Jagnjeta“ (Otkrivenje 20:15). U toku predadventnog istražnog suda mirijade nebeskih bića su proučavale zapise o svetima da bi se uvjerile zašto „sveci Najvišega“ mogu da naslijede vječno Božje kraljevstvo. Na isti način, u toku milenijumskog suđenja, sveti će imati priliku da prouče zapise o izgubljenima, zapise o njihovim djelima, i da vide zašto oni ne mogu da naslijede Božje vječno kraljevstvo. Tamo će moći dobiti odgovore i na pitanja koja nam se sada čine veoma složenima, kao što je spasenje beba i male djece. I ovdje se ponovo pojavljuje ideja o odbrani Božjeg karaktera, jer se provjerava Njegova pravednost i pravičnost. Svi sveti će imati priliku da svaki za sebe odgovore na pitanje zašto su izgubljeni bili izgubljeni. Otkupljeni na Nebu će ustanoviti kakve odluke su izgubljeni donosili i zašto su tako uporno istrajali u življenju daleko od Boga, što im je donijelo i fatalne posledice vječnog odvajanja od Njega.

3. Poslemilenijumski izvršni sud

Posle završetka ovog djela Hrist i spaseni se vraćaju na Zemlju praćeni Novim Jerusalimom. Poslemilenijumski izvršni sud je konačna, završna faza sveopšteg poslednjeg suda. On predstavlja konačnu posledicu grijeha i odvajanja od Boga. Ovaj sud obuhvata brisanje grešnika i grijeha iz svemira, tako da se grijeh više nikada ne pojavi.

(a) Vrijeme i mjesto održavanja poslemilenijumskog izvršnog suda. Izvršni sud se održava pošto istekne hiljadu godina

milenijuma (Otkrivenje 20:1-3,5). „A kad se navrší hiljadu godina, Sotona će biti pušten iz svoje tamnice, pa će izaći da zavodi narode na četiri kraja zemlje.“ (Otkrivenje 20:7,8) Posle milenijuma će i „ostali mrtvací“ (Otkrivenje 20:5), koji nisu uskrsnuli u toku prvog uskrsenja svetih kada se Isus pojavio na nebeskim oblacima, uskrsnuti u „uskrsenju suda“ (Jovan 5:29), u uskrsenju „nepravednika“ (Djela 24:15), koje se zove i drugo uskrsenje.

Novi savez opisuje da onih koji su odbacili Hrista ima „kao pijeska morskoga“ (Otkrivenje 20:8) i da kreću u bitku, na čelu sa arhivaralicom, protiv „logor svetih i voljenog grada“ (Otkrivenje 20:9). U to vrijeme, posle isteka hiljadu godina, njihovo konačno istrebljenje dolazi kao posledica Božjeg izvršnog suda.

(b) Sudija na poslemilenijumskom izvršnom sudu. U Mateju 25:40 Isus opisuje sebe kao „kralja“ koji će kazati bezakonicima: „Idite od mene, prokleti, u oganj vječni koji je pripremljen za đavola i njegove anđele!“ (Matej 25:41) Prokleti su „jarci“, koji nisu pomagali gladnima, žednima, strancima, neodjevenima, bolesnima i zatvorenima (Matej 25:44).

I Bog Otac će učestvovati u tom završnom događanju (Isaija 34:8; Malahija 4:1). U cijeloj knjizi Otkrivenja On je opisan kao Sudija koji sjedi na prijestolu (Otkrivenje 4:2,8,9; 5:1,7,13; 6:16; 7:10,15; 19:4). Prilikom istrebljenja Sotone, začetnika grijeha, i njegovih sledbenika, i Otac i Sin će suditi zajednički.

(c) Primaoci kazne na poslemilenijalnom izvršnom sudu. Svrha ove konačne izvršne faze suda je konačno i potpuno uništenje začetnika grijeha, Sotone, koji nosi odgovornost za grijeh. „Njegovi anđeli“ (Matej 25:41) će dijeliti njegovu sudbinu „u jezeru koje gori ognjem i sumporom“ (Otkrivenje 20:10,14,15). Na isti način, „ko se god nije našao zapisan u Knjizi života, bio je bačen u ognjeno jezero“ (Otkrivenje 20:15). To je „druga smrt“ (Otkrivenje 20:14), što onemogućuje da iko bude izložen vječnim

mukama u paklenom ognju.

„Jezero ognjeno“ se odnosi na zapaljenu površinu Zemlje posle milenijuma. To, dakle, nije pakao u tradicionalnom smislu, mjesto vječnog mučenja bezakonika, niti je to neka vrsta podzemne zemaljske vječne vatre u kojoj bi bezakonici bili vječno mučeni.

Te ideje su prisutne u grčkoj filozofiji i polako su se uvukle i u jevrejsku vanbiblijsku literaturu. Biblijsko „jezero ognjeno“ je zapaljena površina ove planete u vrijeme održavanja posljednjeg suda. „Jer gle, dolazi dan koji gori kao peć, i svi oholi i svi koji zlo čine postaće kao strnjika. I proždrijeće ih dan koji dolazi, kaže Gospod nad vojskama, i neće im ostaviti ni korena ni grane.“ (Malahija 4:1)

Preko svog poslednjeg izvršnog suda Bog će konačno iskorišteniti zlo i zle. Biblijska slika ne prikazuje Boga koji se povlači od zlih, koji se zatim sami uništavaju jer su ostali bez božanske prisutnosti. Oni koji žele da isključe Boga i Hrista iz konačne pobjede nad grijehom i njegovim začetnikom odbacuju jasno svjedočanstvo Biblije o veoma bitnom elementu konačne eshatologije.

Posle ovog konačnog uništenja zla Bog će stvoriti „nova nebesa i novu zemlju u kojima će pravednost prebivati“ (2. Petrova 3:13; Otkrivenje 21:1; Isaija 65:17). To će postati vječno boravište otkupljenih.

IV. SUD I HRIŠĆANSKI ŽIVOT

Biblijsko učenje o sudu zauzima veoma važno mjesto u biblijskoj nauci. Ono je integralni dio ispunjenja plana spasenja i na neodvojiv način povezano sa otkupljenjem i spasenjem.

Sud je zalag čovjekove slobode, njegovog prava da bira i odlučuje s punim rasponom posledica. On obuhvata etičku dimenziju ljudske odgovornosti. Sud obznanjuje misao da grijeh i nosioci

grijeha ne mogu da traju beskrajno i da njihovo vrijeme ističe. Prema tome, Bog ostaje u vlasti i kada je grijeh u pitanju. Sud ograničava grijeh i njegovo područje djelovanja; označava njegov kraj. Bog je odlučujući faktor na tom području. Njegovi sudovi osiguravaju božansku pravednost i pravičnost. Njegov sud konačno i u najvećoj mjeri iskazuje Njegovu ljubav. U konačnoj analizi Božji sud treba shvatiti kao izražaj Njegove ljubavi. Jer jedina zaista radikalna osuda grijeha proizlazi iz prave ljubavi. Ili, isto to, ali drukčije formulirano: Sud štiti ideju o pobjedi Boga i svega dobra. Nezamislivo bi bilo da sadašnji sukob između dobra i zla traje vječno. Sud znači da će zlo biti uništeno autoritativno, odlučno i konačno. Sud je postao neophodan zato što postoje nosioci grijeha; on je nastao zbog anđeoske i ljudske pobune, ali ne zato što bi Bog bio osvetoljubiv po svojoj prirodi. Božja ljubav i Njegova pravednost, Njegova blagodati i pravičnost, kao da se sreću na božanskom sudu.

Biblijsko učenje o sudu pokazuje da ono nije ni kapriciozno ni emotivno, da nije ni primitivno ni mitološko. Sud je stvarnost biblijske vjere i, kao što smo već vidjeli, nije nikakva sporedna tema u Bibliji. Sud je čvrsto povezan sa problemom grijeha i njegovim rješavanjem, sa božanskom pravednošću i pravičnošću, sa odnosom između ljubavi i osude, sa problemom patnji nevinih, sa pitanjem spasenja, i tako dalje. Pitanje suda se ne može potisnuti u stranu kao nešto marginalno i nevažno, zastarjelo ili primitivno, ili šta god bi se još moglo kazati protiv njega. Sud pripada spasenju kao što je i spasenje prazno bez suda.

U Bibliji, božanska ljubav, božanska pravda, božanska pravičnost, božanski sud i božanska odmazda stoje u dinamičnom međusobnom odnosu i ne ukidaju niti potiskuju jedna drugu. Puno otkrivenje Božje Riječi sadrži sve aspekte božanske ljubavi i božanskog suda, od osude i kazne bezakonika do odbrane i nagrade pravednika. Bog jeste i ostaje sudija svih, On sudi čak i našim maglovitim zamislama o Njegovom sudu i o Njegovom Biću.

Kao vjernici, mi se s povjerenjem možemo suočiti sa svim aspektima suda. Zajedno s Pavlom možemo da potvrdimo: „Ko će optužiti Božje izabranike? Bog koji [ih] opravdava? Ko će ih osuditi? Hristos koji umre, pa i uskrsnu, koji je s desne strane Bogu i zastupa nas?“ (Rimljanima 8:33,34) Naša sigurnost u spasenje i naša vjera oslanjaju se na Boga koji je istovremeno i naš Spasitelj i naš Bog. Zajedno sa piscem Poslanice Jevrejima mi kažemo: „Jer Bog nije nepravedan pa da zaboravi vaš trud i ljubav koju ste pokazali prema njegovom imenu, time što ste služili svetima i što im i dalje služite.“ (Jevrejima 6:10) Božanska pravičnost nam je zaista neophodna i mi možemo računati na nju.

Jovan govori: „Tako ljubav u nama postaje savršena da bismo mogli da slobodno govorimo u dan suda!“ (1. Jovanova 4:17) To znači da se uzdamo u ljubav Gospoda našega Isusa Hrista koji nam oprašta grijeha i u pravičnost i pravednost Boga Oca. Vjerni se spavaju u Gospodu, koji im milostivo oprašta grijeha (1. Jovanova 1:9) u našem Posredniku (1. Timoteju 2:5; Jevrejima 9:15; 12:24), koji je preuzeo i naše dugove (Jevrejima 10:12-14) i uz čije zasluge se možemo s povjerenjem suočiti sa sudom. U našem Gospodu Isusu Hristu možemo „pristupiti slobodno prijestolu blagodat“ (Jevrejima 4:16), jer je On naš „zastupnik kod Oca“ (1. Jovanova 2:1). Naš odnos s našim Posrednikom, Braniteljem i Prvosveštenikom uliva nam sigurnost u dan suda.

Isto povjerenje možemo gajiti i u našem nebeskog Oca koji je „toliko volio svijet da je dao svog jedinorođenog Sina, da niko ko vjeruje u njega ne bude uništen, nego da ima vječni život“ (Jovan 3:16). Bog Otac, „ne zbog pravednih djela koja smo mi učinili, nego po svom milosrđu“, On nam je dao i svetoga Duha „kroz Isusa Hrista, našeg Spasitelja, da bismo, opravdani njegovom blagodaću, postali nasljednici vječnog života koji očekujemo.“ (Titu 3:5-7)

Posledica ove sigurnosti u spasenje u Bogu Ocu i Isusu Hristu,

Njegovom Sinu, čini da se „trudimo i staramo“ da činimo „dobra djela“ (Titu 3:8). Onaj koji ne čini „dobra djela“ za koja je osposobljen silom Isusa Hrista preko svetoga Duha ostaje „bez roda“ (Titu 3:14). Njegova vjera je prazna, jer se ne pokazuje u životu. Osposobljeni silom Hristovom, Hristovi sledbenici imaju djela vjere koja ih čine plodonosnima. Vjernik treba da ima potpuno povjerenje u Boga i potpunu radost sve do dana Hristovog pobjedonosnog povratka na oblacima nebeskim, jer već u ovom životu osjećaju najradosnije jedinstvo s Gospodom. Vrlo skoro će doći vrijeme da se pojavi naš Spasitelj i tada će se vjerni sresti s Njime licem k licu.

Dodatak A. Pitanje spasenja beba i male djece

Djeca nemaju lične grijeha za koje se trebaju kajati i mogu biti spasena vrlinom života Sina Božjeg primjenjivog na ljudski rod. Čim ljudi dođu u godine razumijevanja i uračunljivosti, oni lično moraju prihvatiti Gospoda Isusa vjerom i pokazati svoju vjeru u Njega, ne zato što je Bog to sudski odredio, već što je to način da se čuvaju od grijeha.

Dakle, djeca koja nijesu došla u dob gdje sami za sebe mogu razlikovati ispravno i pogrešno (vidi Isaija 7:14-16) predmet su posebne Božje naklonosti. Oni ne moraju biti kršteni da bi prešli iz smrti u život, jer obećanje opšte Božje blagodati je primjenjivo na sve, zle i dobre. Shodno tome, mogu biti spasena blagodaću, ali bez krštenja, jer za njih nije moguće da se saglase sa uslovima krštenja, niti čak sa vjerovanjem ili nevjerstvom.

Tako će prilikom uskrsenja postojati četiri kategorije ljudi: 1) osuđeni grešnici koji su odbili Plan spasenja i nijesu primili oproštaj kroz Hrista, na koje druga smrt polaže vlast; 2) sveti koji su oprali svoje grijeha i iskupljeni krvlju Otkupitelja, nad kojima druga smrt nema vlasti; 3) bebe i mala djeca na kojima nema tereta ličnih grijeha te im stoga pokajanje, krštenje i oprost grehova

nijesu ni bili potrebni (jer je to i predviđeno za grešnike), i koji su spaseni pod roditeljskom blagodaću univerzalnog jevanđelja Isusa Hrista; 4) osobe koje nijesu imale eksplicitno poznanje o Bogu i Zakonu, ali su kroz savjest i prirodu pozitivno odgovorili na Božje zahtjeve (Rimljanima 2:12-16; Isaija 65:1).

„Oni koje Hrist pohvaljuje na sudu mogu znati malo teologije, ali oni su gajili Njegova načela. Kroz uticaj božanskog Duha oni su bili na blagoslov onima oko njih. Čak i među neznabošcima ima onih koji su gajili duh ljubaznosti; prije nego su riječi života pale na njihove uši, oni su se sprijateljili sa misionarima, pomažući im čak po cijenu izlaganja opasnosti vlastitog života. Među neznabošcima su oni koji služe Bogu u neznanju, oni kojima svjetlost nikad nije došla preko ljudskog oruđa, pa ipak oni neće propasti. Premda su i neuki o pisanom zakonu Božjem, oni su slušali Njegov glas koji im govori u prirodi, i činili ono što zakon zahtijeva. Njihova djela su dokaz da je Sveti Duh dotakao njihova srca, i oni su priznati kao djeca Božja.“ (The Desire of Ages, 638.2)

Činjenica da je Hrist rođen pod zakonom i rođen od žene (Galatima 4:4), i da je na sebe uzeo Abramovu prirodu, budući načinjen od sjemena Davidova, u obličju grešnog tijela, podređen svim uslovima kao druga djeca, podrazumijeva da se ljudi ne rađaju i ne dolaze na svijet direktno osuđeni od zakona, jer mala djeca ne znaju šta je ispravno a šta pogrešno i nijesu sposobna voljno činiti ni jedno ni drugo, ali se rađaju sa grešnim sklonostima zbog grijeha svojih predaka.

Dakle, iako mi odbacujemo čisto augustinovsku (katoličku) koncepciju prvobitnog grijeha, slažemo se da je Adamov grijeh rezultirao stanjem otuđenja od Boga u kojem se rađa svako ljudsko biće (Rimljanima 3:23; 5:12). Ovo otuđenje uključuje inherentnu pasivnu sklonost ka činjenju grijeha. Ovo mora, nužno, uključivati djecu koja od grešnih roditelja nasleđuju poroke i pokvarenost.

S obzirom na to da Sveto pismo ne govori eksplicitno o temi

nevinosti ili grešnosti male djece, mi se ne možemo upuštati u rasprave da li će ili neće sve bebe i mala djeca biti spaseni. Reklo bi se da Zakon nema pravo na dojenčad, jer oni ga nikada nisu prekršili i stoga je vjerovatno da će mnoga djeca biti spašena iako su „umrla u Adamu“ kao i ostatak čovječanstva.

Međutim, postavlja se pitanje da li je za spasenje dovoljno nemati grijeha za koje su mališani lično odgovorni. Čini se da će podobnost za uključivanje među spasene biti presudan faktor.

U prvom redu, to bi moralo imati jake veze sa statusom roditelja pred Bogom. Porodica je kanal Božjeg blagoslova i male bebe se nalaze pod kišobranom Božje spasonosne blagodati. S druge strane, ako su roditelji bezbožni, nema tog „kišobrana“. Bebe nevjernika ne mogu na magičan način da dožive na nebu preobražaj karaktera, jer su naslijedile Božje prokletstvo što podrazumijeva i sjeme netrpeljivosti prema Bogu (vidi: Izlazak 20:5,6).

Drugo, konačnu presudu za spasenje odnosno nespasenje beba i male djece može donijeti Božje predznanje kako bi se te osobe odnosile prema Bogu i Hristu da su imale prilike poživjeti. Uporište za ovu tezu nalazimo u tekstovima kao što su: Jeremija 1:5; Psalam 139:16; Rimljanima 8:28-30; Efescima 1:3-6. Na taj način biva isključena svaka mogućnost nepravednog suda.²

Dakle, možemo zaključiti sledeće:

- Biblija ne uči nezavisnosti i individualizmu;
- Porodica na zemlji je slika nebeske Porodice;
- Porodica je osnovna jedinka društva;
- Blagoslovi Božji posledično prate pobožne porodice u sledećim generacijama;

² Porediv primjer mogu biti i osobe koje su zbog specifičnih životnih uslova (npr. ropstvo) bile svedene na životinjski nivo, koje možda nisu imale subjektivne odgovornosti pred Bogom, ali su izvjesno nepodobne za nasleđivanje vječnog života. U takvim slučajevima, krivicu će snositi oni koji su ih doveli u takvo stanje, a njima samima se neće suditi. (vidi: Early Writings, p. 276)

- Božje prokletstvo počiva na bezbožnim porodicama i kroz nekolike sledeće generacije;
- Izopačenost karaktera ljudi koji su prešli granice Božje milosti je kolektivna (postoji primjeri kad je Bog istrebljivao cijele narode, uključujući i djecu);
- Za ulazak u Božje kraljevstvo potrebna je podobnost; Bog ne može čudom nikog ko je nepodoban za to preobraziti u podobnog; sjeme grijeha ne može se unijeti u Božje kraljevstvo.

V. KOMENTARI ELEN G. VAJT

Elen G. Vajt je opširno pisala o mnogim temama, uključujući i božanski sud. Govorila je o različitim aspektima suda, uključujući njegovu blizinu (2T 355), njegovu izvjesnost (RH 22. novembar 1898), njegov temelj (Božji zakon, COL 314), dokaze koji će se ispitivati (ljudska djela zapisana u nebeskim knjigama, 4T 481), kao i rezultate suda (vječni život za pravedne i vječna smrt za nepravedne, GC 673,674). Ipak, možda je njen najveći doprinos ovoj temi stavljanje božanskog suda u okvir velikog sukoba između dobra i zla i njegovo usko povezivanje sa Božjom ljubavlju prema Njegovim stvorenjima (GC, 541,543,670,671; 4T 165; PK 292). Očigledno, prostor ne dozvoljava da se navede više od nekoliko tekstova i da se čitalac uputi da sam pročita ostale. Za potrebe ovog članka, citati su podijeljeni na tri faze suda.

A. Predadventni istražni sud

Elen G. Vajt nije uopšte sumnjala u postojanje preadventnog istražnog suda nad onima koji sebe smatraju Hristovim sledbenicima. Taj sud, prva faza konačnog suda, započela je 1844. godine, u skladu s proročanstvima Danila i Otkrivenja i tipologije u 3. Moj-sijevoj i u Poslanici Jevrejima (GC 479-491; PP 357,358).

U nebeskom Svetilištu i u prisutnosti anđela kao Božjih slugu i svjedoka (GC 479), Bog Otac sudi svom narodu, dok Hrist djeluje kao Branitelj, a Sotona kao tužitelj. Hrist posreduje za vjerne, prikazuje njihovo „pokajanje i njihovu vjeru i traži oprostjenje za njih“ (GC 484), nudeći „svoju krv za pokajane vjernike“ (PP 357).

Ispituju se slučajevi svih onih koji su nekada prihvatili Hristovu žrtvu i zasluge, započinjući sa mrtvim pravednicima i nastavljajući sa živima (4T 384; EW 280). Njihova dobra djela, ali i njihovi grijesi – slučajni ili namjerni, ispituju se na temelju nebeskih knjiga i ocjenjuju prema mjerilu Božjeg zakona (LS 241; COL 310; GC 482). „A onda, zaslugom Hristove pomiriteljske krvi, grijesi svih onih koji su se iskreno pokajali biće izbrisani iz nebeskih knjiga. Tako će Svetilište biti oslobođeno ili očišćeno, izvještaja o grijehu.“ (PP 357,358; GC 425). Imena vjernih ostaju u knjizi života. Imena onih koji nikada nisu ni prihvatili Hrista ne dolaze na ovaj sud (GC 480). Sa druge strane, imena onih koji su nekada prihvatili Hrista, ali su prekinuli svoj odnos s Njime, biće izbrisana iz knjige života (GC 483).

Istovremeno, „dok istražni sud zasjeda na Nebu, dok se grijesi pokajanih vjernika uklanjaju iz Svetilišta, na Zemlji, među onima koji pripadaju Božjem narodu, treba da se obavlja posebno djelo čišćenja, uklanjanja grijeha.“ (GC 425) Na kraju predadventnog istražnog suda na Nebu „biće odlučena sudbina svih, ili na život ili na smrt“. Božji narod, koji živi na Zemlji, biće spreman da se susretne sa svojim Gospodom i doći će do drugog Hristovog dolaska (GC 490,491).

B. Posleadventni milenijumski sud

Pošto Hrist bude odveo svoje svete na Nebo, zasjedaće milenijumski sud. To je suđenje koje se potpuno razlikuje od predadventnog suđenja (GC 479-491). Na ovo suđenju sudija je Hrist (DA 210). Zajedno sa otkupljenima On će ispitivati djela bezakonika,

uključujući i djela Sotone i njegovih demona (EW 290,291; GC 661). I ponovo, nebeske knjige će pružiti dokaze, posebno „knjiga smrti“ koja „sadrži sva zla djela zlih“. Biblija će poslužiti kao „knjiga uredaba“ (EW 52,291).

Osim što treba da ustanovi da li su bezakonici zaista odbacili Hrista i Njegovo spasenje, ovaj sud određuje kaznu koju će primiti svaki od njih (EW 291; GC 661). Milenijumski sud se završava kada istekne hiljadu godina, neposredno prije drugog uskrsenja i spuštanja Svetog grada (SR 416,417).

C. Poslemilenijumski izvršni sud

Posle isteka milenijuma dolazi do drugog uskrsenja, uskrsenja bezakonika, a Hrist se vraća na Zemlju zajedno sa otkupljenima. U isto vrijeme, Sotona priprema snažan napad protiv svetih i Novog Jerusalima koji se spustio s Neba na Zemlju. U to vrijeme, u prisutnosti svih koji su ikada živjeli na Zemlji, i otkupljenih i izgubljenih, kao i Sotone i njegovih demona, Hrist biva krunisan. „I sada, odjeven uzvišenim veličanstvom i silom, Kralj nad kraljevima izriče presudu buntovnicima i izvršava pravdu nad onima koji su prestupali njegov zakon i tlačili njegov narod.“ (GC 537)

„Čim se otvore knjige izvještaja i Isusovo oko pogleda grešnike, oni će biti svjesni svih svojih grijeha koje su u svom životu učinili.“ (Isto) „Svi grešnici svijeta stoje na sudu Božjem okrivljeni za najvišu izdaju protiv vladavine Neba. Nemaju nikoga da ih brani; oni su bez opravdanja, i nad njima se izriče osuda vječne smrti.“ (GC 539)

Sotonine mahinacije su razotkrivene (GC 672). I postalo je potpuno jasno „da plata za grijeh nije željena nezavisnost i vječni život, nego robovanje, propast i smrt.“ (GC 539) Isto tako potpuno je jasno da nije bilo nikakvog „razloga za grijeh“ (GC 503). Nepokajani, svjesni tih činjenica, padaju na tle ispunjeni strahopoštovanjem, čak se i „Sotona klanja i priznaje pravednost svoje osude“

(GC 670). I konačno, Božja mudrost, njegova pravednost i dobrotu sada su potpuno dokazane (GC 670). Zajedno s Božjom vladavinom i zakon je dobio svoje puno opravdanje (7BC 986; DA 58; PP 338-340).

Tada oganj „silazi od Boga na Zemlju. Zemlja se otvara. Oružje skriveno u njenoj dubini izbacuje se napolje. Plamen koji proždire izbija iz svake otvorene provalije. Same stijene se pale.“ (GC 542) U toj žestokoj provali ognja bezakonici nestaju kao slama. Svi su kažnjeni po svojim djelima. Pošto su svi grijesi pravednika prebačeni na Sotonu, on mora da pretrpi kaznu ne samo za svoje grijehove već i za sve grijehove na koje je naveo pripadnike Božjeg naroda. Njegova kazna će biti daleko veća od kazne onih koje je prevario... U ognju očišćenja bezakonici su konačno uništeni, nema im ni korijena ni grane... Stigla ih je puna kazna po zakonu; zadovoljeni su svi zahtjevi pravde, pa i Nebo i Zemlja, gledajući šta se događa, potvrđuju da je pravedan Gospod. Sotonino razorno djelo je zauvijek završeno.“ (GC 673)